МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЄКТ)

на тему: ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

Здобувача вищої освіти II рівня, II курсу, ФМД-23-1 групи,
спеціальності 072 «Фінанси , банківська справа та страхування»,
освітня програма «Управління фінансовою та страховою діяльністю»

_____ Поліщук Гліб Віталійович
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник _____ Онишко Світлана Василівна, д.е.н., професор
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене з звання)

Керівник освітньо-професійної
програми _____ Чуницька Ірина Іванівна, д.е.н., професор
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри фінансових ринків та технологій
протокол від «16» 01 2025 № 11

Завідувач кафедри _____ Береславська Олена Іванівна, д.е.н., професор
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 10 03.02.2025р. _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 30.01.2025р. _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 91 (відмінно) 03.02.2025р. _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Примостка Л.О.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

_____ Береславська О.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Онишко С.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Ключка О.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
I. Доповідь	від 0 до 10	9		03.02.2025р. Терешавська О.І. Онишко С.В. Ключка О.В. Чумицька І.І. Приймостка І.О.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	24		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	8		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	46		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	91		

Оцінювання кваліфікаційної роботи науковим керівником - 45 балів.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТАШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100- бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
91	A	5 (відмінно)	0302.2025р.	Терешавська О.І. Онишко С.В. Ключка О.В. Чумицька І.І. Приймостка І.О.

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Факультет фінансів та цифрових технологій

Кафедра фінансових ринків та технологій

Спеціальність 072 «Фінанси , банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітня програма «Управління фінансовою та страховою діяльністю»

Затверджую
Завідувач кафедри фінансових ринків
та технологій
_____Олена БЕРЕСЛАВСЬКА

«__12__» ___грудня___ 202_3_

Завдання на кваліфікаційну роботу

(проєкт)здобувачу вищої освіти

Поліщук Гліб Віталійович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи (проєкту)
«Інвестиційна діяльність банківських установ в Україні»
Затверджена наказом ректора від 26.12.2023 № 1732
2. Строк здачі закінченої роботи – 30.10.2024 р.
3. Мета роботи – дослідження теоретико-методологічних основ інвестиційної діяльності банківських установ, а також пошук шляхів її активізації.
Об'єкт дослідження – економічні процеси, що виникають у процесі здійснення банками інвестиційної діяльності.
Предмет дослідження – інвестиційна діяльність банків в Україні, зокрема АТ ТАСКОМБАНК
Орієнтовна база дослідження – Національний банк України, АТ ТАСКОМБАНК
4. Вихідні дані до роботи – офіційні дані Національного банку України, АТ ТАСКОМБАНК
5. Перелік графічного матеріалу – 7 таблиць, 17 рисунків
6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом) - 1. Теоретико-методологічні засади інвестиційної діяльності банківських установ: зміст і характеристика банківської інвестиційної діяльності; процес управління інвестиційною діяльністю банківських установ. 2. Стан та тренди реалізації інвестиційної діяльності банківських установ в Україні: оцінка фінансової стабільності банківської системи як запорука ефективної банківської інвестиційної діяльності 3. реалізація інвестиційної діяльності банків (на прикладі АТ ТАСКОМБАНК)

3. Напрямки активізації інвестиційної діяльності банківських установ в Україні.

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної)роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1	Підготовка 100 % кваліфікаційної роботи та подання її на перевірку науковому керівнику	30.10.2024 р.	30.10.2024 р.
2	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника та подання її на повторну перевірку керівнику	15.11.2024 р.	15.11.2024 р.
3	Попередній захист кваліфікаційної роботи	16-30.12.2024 р.	30.12.2024 р.
4	Отримання відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи	11-16.12.2024 р.	16.12.2024 р.
5	Рецензування кваліфікаційної роботи	02-10.01.2025 р.	10.01.2025 р.
6	Надання кваліфікаційної роботи для перевірки на плагіат	18.11.2024 р.- 12.12.2024 р.	12.12.2024 р.
7	ЗАХИСТ	03. 02.2025 р.	03.02.2025 р.

8. Дата видачі завдання 15.12.2023 р.

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) _____ (підпис) Коваленко Ю.М. (прізвище, ініціали)

10. Гарант освітньо- професійної програми _____ (підпис) Чуницька І.І. (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ (підпис) Поліщук Г.В. (прізвище, ініціали)

Відгук
наукового керівника на роботу Поліщука Гліба
на тему: «Інвестиційна діяльність банківських установ в Україні»

Актуальність обраної теми дослідження не викликає жодних сумнівів. Активна інвестиційна діяльність є однією з важливих умов успішного розвитку банківських установ України, а відтак, і розвитку національної економіки. Тому поставлена мета роботи, а саме дослідження теоретико-методичних основ інвестиційної діяльності банківських установ та пошуку шляхів її активізації відповідає значимості обраної проблематики.

Роботу позитивно характеризує її логічна структура. Визначенню напрямів активізації діяльності банківських установ передує загальна характеристика банківської інвестиційної діяльності та процесу управління такою діяльністю з опрацюванням значної кількості літературних джерел. Стан та тренди реалізації інвестиційної діяльності банківських установ визначені в цілому та конкретизовані на прикладі АТ ТАСКОМБАНКУ, що становить практичний інтерес.

Досягти поставленої мети здобувачу вдалося шляхом використання низки наукових методів, серед яких: логічного узагальнення; структурно-логічного аналізу; системний та системно-процесний підходи; морфологічний і гносеологічний аналіз; графічний і порівняльний; статистичний аналіз; графічний метод. Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативно-правові акти, статистичні дані, наукові публікації і монографічні видання вітчизняних і зарубіжних учених, які присвячені проблемам інвестиційної діяльності банків.

За підсумками проведеного дослідження зроблені висновки, що мають певне наукове та практичне значення. В якості побажань можна зазначити недостатню конкретизацію пропозицій, спрямованих на активізацію інвестиційної діяльності саме АТ ТАСКОМБАНКУ, що посилило б значимість проведеного дослідження.

Загалом робота виконана на належному рівні згідно нормативних вимог і заслуговує позитивної оцінки добре.

Науковий керівник
д.е.н., професор С.Онишко

Оцінка — добре.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу (проєкт)

здобувача вищої освіти Державного податкового університету

Поліщук Гліб Віталійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

Інвестиційна діяльність банківських установ України

(назва теми)

Актуальність теми

Тема роботи є актуальною, особливо з огляду на сучасні економічні умови та виклики, з якими стикається банківська система України, від якої у значному ступені залежить економіка країни

Наукова новизна Робота демонструє актуальний погляд на інвестиційну діяльність банків в умовах сьогодення, зокрема через аналіз діяльності АТ „Ощадбанк". Наведені практичні рекомендації, які можуть бути корисними.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу

Аналіз виконано якісно. Використано актуальні дані, побудовані та додані чіткі графіки й таблиці, які добре ілюструють основні висновки. Робота має логічно побудовану структуру, що сприяє кращому сприйняттю матеріалу.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, установи, організації, МФУ України Пропозиції та висновки є обґрунтованими, зокрема, рекомендації щодо вдосконалення нормативного регулювання, підвищення фінансової стабільності та залучення інвестицій.

Наявність недоліків

Недоліків не було виявлено, робота добре та якісно виконана.

Загальний висновок і оцінка роботи

Робота є комплексним дослідженням, в якій чітко розкривається проблематика теми. Був проведений якісний аналіз середовища і наведені обґрунтовані шлях вирішення проблеми.

Рецензент бухгалтер „КС-Інжиніринг" (ТОВ)

(науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Костарева Н.Е.

(підпис, М.П.) (ініціали, прізвище)

«10» січня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

Мета роботи полягає у дослідженні теоретико-методичних основ інвестиційної діяльності банківських установ, а також пошуку шляхів її активізації. Основними завданнями роботи є: визначити зміст і характеристику банківської інвестиційної діяльності; охарактеризувати процес управління інвестиційною діяльністю банків; оцінити фінансову стабільність банківської системи як запоруку ефективної банківської інвестиційної діяльності в Україні; проаналізувати реалізацію інвестиційної діяльності банків (на прикладі АТ ТАСКОМБАНК); визначити напрями активізації інвестиційної діяльності банківських установ в Україні.

Предмет дослідження – інвестиційна діяльність банків в Україні, зокрема АТ ТАСКОМБАНК.

Об'єкт дослідження – економічні процеси, що виникають у процесі здійснення банками інвестиційної діяльності.

Базою досліджень є офіційні дані Національного банку України, а також АТ ТАСКОМБАНК.

За результатами дослідження сформульовані висновки та рекомендації, що можуть бути використані у роботі банківських установ щодо їх інвестиційних операцій.

Одержані результати можуть бути впроваджені в інвестиційну діяльність банківських установ, а також використані у виробленні підходів щодо її активізації.

Кваліфікаційна робота містить 64 сторінки, 7 таблиць,17 рисунків, список використаних джерел із 45 найменувань, 3 додатки.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, банки, ринок цінних паперів, облігації, інвестиційний портфель.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2023 – 2024 рр.

Рік захисту роботи – 2025 р.

ABSTRACT

INVESTMENT ACTIVITY OF BANKING INSTITUTIONS IN UKRAINE

The purpose of the study is to investigate the theoretical and methodological foundations of investment activity of banking institutions, as well as to find ways to activate it. The main objectives of the study are: to define the content and characteristics of bank investment activity; to characterize the process of managing the investment activity of banks; to assess the financial stability of the banking system as a guarantee of effective bank investment activity in Ukraine; to analyze the implementation of investment activity of banks (on the example of JSC TASKOMBANK); to determine the directions of activation of investment activity of banking institutions in Ukraine.

The subject of the study is the economic processes that arise in the process of investment activity of banks.

The object of the study is the investment activity of banks in Ukraine, in particular JSC TASKOMBANK.

The research is based on the official data of the National Bank of Ukraine and JSC TASKOMBANK.

Based on the results of the study, conclusions and recommendations have been formulated that can be used in the work of banking institutions in their investment operations.

The obtained results can be implemented in the investment activities of banking institutions, as well as used in the development of approaches to its activation.

The qualification work consists of 64 pages, 7 tables, 17 figures, a list of references of 45 titles, 3 appendices.

Keywords: investment activity, banks, securities market, bonds, investment portfolio.

The year of qualification work is 2023 - 2024.

Year of thesis defense - 2025..

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП **6**

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ…… **8**

1.1 Зміст і характеристика банківської інвестиційної діяльності 8

1.2. Процес управління інвестиційною діяльністю банківських установ 18

РОЗДІЛ 2. СТАН ТА ТРЕНДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ **27**

2.1. Оцінка фінансової стабільності банківської системи як запорука ефективної банківської інвестиційної діяльності 27

2.2. Реалізація інвестиційної діяльності банків (на прикладі АТ ТАСКОМБАНК) 35

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ **47**

ВИСНОВКИ **53**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ **55**

ДОДАТКИ **59**

ВСТУП

Активна інвестиційна діяльність є однією з важливих умов успішного розвитку банківських установ України. У сучасних умовах трансформаційних процесів в економіці механізми та процеси реалізації банківської інвестиційної діяльності тісно пов'язані з інвестиційним процесом. Банківські установи обслуговують рух грошових коштів, що належать клієнтам-інвесторам і призначені для інвестування, і тим чином беруть участь в інвестиційних процесах. Мобілізація депозитних ресурсів населення з подальшим спрямування їх на інвестиційні операції на ринку цінних паперів є однією із головних функцій банків. При цьому не менш важливою з них є функція вкладення грошових ресурсів в прибуткові інвестиційні проекти.

Вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на роботу банківських установ сьогодні приводить до впровадження новітніх методів конкурентної боротьби, що вимагає адекватного підходу до організації інвестиційної діяльності на ринках капіталу, а саме реалізації стратегічних напрямків банківської інвестиційної діяльності банків з урахуванням їх фінансового забезпечення і впровадження комплексів заходів щодо зниження різних груп фінансових ризиків.

На ринку цінних паперів діяльність банків є багатогранною. Вони можуть виступати в ролі інвесторів, емітентів, професійних учасників ринку, а також і фінансових посередників, які займаються професійною та непрофесійною діяльністю, що пов’язана з інвестиційними операціями. Мета їх інвестиційної діяльності полягає у досягненні ефективності та отриманні прибутку. Тут потрібно забезпечити запланований результат для самого банку, так і через вкладення довгострокових фінансових ресурсів із створенням сприятливого інвестиційного клімату для економічної системи.

У працях вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів досліджено широке коло питань, пов’язаних з інвестиційною діяльністю банківських установ,

зокрема таких науковців, як Болгар Т. М., Василенко Д. В., Васильченко З. М., Коваленко Ю. М., Корнєєв В. В., Луців Б. Л., Майорова Т. В., Мороз А. М., Онишко С. В., Пересада А. А., Пікус Р.В., Приказюк Н. В, Притула Н. М., Савлук М. І, Сало І. В. та ін.

Мета роботи полягає у дослідженні теоретико-методичних основ інвестиційної діяльності банківських установ, а також пошуку шляхів її активізації. Основними завданнями роботи є:

– визначити зміст і характеристику банківської інвестиційної діяльності;

– охарактеризувати процес управління інвестиційною діяльністю банків;

– оцінити фінансову стабільність банківської системи як запоруку ефективної банківської інвестиційної діяльності в Україні;

– проаналізувати реалізацію інвестиційної діяльності банків (на прикладі АТ ТАСКОМБАНК);

– визначити напрями активізації інвестиційної діяльності банківських установ в Україні.

Предмет дослідження – інвестиційна діяльність банків в Україні, зокрема АТ ТАСКОМБАНК. *Об'єкт дослідження* – економічні процеси, що виникають у процесі здійснення банками інвестиційної діяльності.

Теоретичну основу дослідження складають фундаментальні положення економічної та фінансової теорії, які викладено у наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених. У процесі дослідження використано наступні загальнонаукові і спеціальні методи пізнання: логічного узагальнення; структурно-логічного аналізу; системний та системно-процесний підходи; морфологічний і гносеологічний аналіз; графічний і порівняльний; статистичний аналіз; графічний метод. Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативно-правові акти, статистичні дані, наукові публікації і монографічні видання вітчизняних і зарубіжних учених, які присвячені проблемам інвестиційної діяльності банків.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

1.1. Зміст і характеристика банківської інвестиційної діяльності

У сучасних умовах активна банківська інвестиційна діяльність – одна із головних умов ефективного розвитку фінансової системи України. У міжнародному просторі інвестиційна привабливість української економіки залишається відносно низькою, проте зацікавленість до вітчизняної банківської діяльності як до потенційних інвесторів зростає. Тому інвестиційна діяльність має бути одним з пріоритетних задач у співпраці банківських установ України з міжнародними партнерами.

Пріоритетними завданнями економічної політики України задля забезпечення економічного розвитку є нарощення обсягу інвестицій і покращення їхньої структури. Наразі визначальними учасниками інвестиційного процесу є банківські установи, які посідають чільне місце у всіх сегментах національного інвестиційного ринку. Для забезпечення сталих темпів економічного зростання України необхідним є фінансування реального сектору економіки за допомогою інвестицій та залучення на ці потребує вітчизняного капіталу. Тож активізація діяльності банків на ринках капіталу і його розвиток, як невід'ємної частини фінансового сектору, набувають визначального значення для подальшого економічного розвитку України [1].

Існуюча практика доводить, що збільшення прибутків і забезпечення ефективного функціонування банків здебільшого залежить від реалізації ними інвестиційної діяльності. Різновидом такої інвестиційної діяльності є банківська інвестиційна діяльність, але у науковій економічній літературі та українському законодавстві досі не існує єдиного підходу щодо даного поняття. Деякі вчені акцентують увагу на тому, що інвестиції банків є розміщенням коштів на певний період із метою одержання прибутку, а інші вважають, що це

діяльність, що пов’язана виключно з фінансовими інвестиціями.

Найточніше трактування поняття «інвестиційна діяльність банку» навів український учений А. Мельников, який визначає її як «практичну діяльність банківських установ щодо реалізації різних форм інвестицій задля отримання доходу, соціального ефекту, підтримки певного рівня ліквідності та платоспроможності чи інших цілей банку» [17, С. 111].

Отже, банківська інвестиційна діяльність має дуалістичний характер. З одного боку, як у суб'єктів господарювання (банків) інвестиційна діяльність спрямована на збільшення їх прибутків, а, з іншого, - у макроекономічному аспекті ефекти інвестиційної діяльності полягають у досягненні зростання суспільного добробуту.

З позиції економічного розвитку банківська інвестиційна діяльність включає не лише інвестування на рівні банків, а й інвестиції, які приводять до отримання прибутків на рівні суспільства у цілому (на противагу від форм інвестиційної діяльності, які пов’язані з перерозподілом суспільних доходів через забезпечення збільшення прибутків конкретного банку).

Банк може вкладати кошти у заснування та розвиток підприємств і установ шляхом участі у капітальних витратах бізнесових структур у формі корпоративних прав, тобто акцій, паїв, а також придбання інших цінних паперів підприємств, які розміщені на первинному ринку, фінансування інвестиційних проєктів та інвестиційного кредитування. Ці два аспекти банківської інвестиційної діяльності взаємопов’язані між собою. Основа такої взаємодії – розвиток компаній різних видів діяльності та фондового ринку, інструменти якого у прямий або опосередкований спосіб формують передумови для реалізації інвестиційного процесу. У мікроекономічному аспекті в процесі інвестиційної діяльності фінансові установи вкладають інвестиції до статутного капіталу у формі придбання акцій, часток приватизованих підприємств, інших цінних паперів корпорацій, що розміщені на первинному ринку, і здійснюють саме засновницьку діяльність. Отже інвестиційна діяльність – це важливий елемент фінансових процесів в економіці.

Таким чином, за дослідження участі банків в інвестиційній діяльності необхідно зважати на подвійний характер інвестиційної діяльності банків.

Одним із чинників, що має важливий вплив на банківську діяльність, зокрема на їхню інвестиційну політику, є питання нормативно-правового регулювання. Існуючі дослідження вказують, що правова база має істотно більший вплив на банківську систему, ніж на інші сектори економіки. З такої позиції у діяльності банків спостерігається гнучкіше реагування на зміни у системі державного регулювання інвестиційної діяльності банків. Тож у формуванні системи нормативно-правового регулювання діяльності банківських установ, її удосконаленні та підготовці нових нормативно-правових матеріалів необхідно приділяти чільне місце науковим дослідженням [41].

Банківська інвестиційна діяльність здебільшого обмежена різними постановами Національного банку України. Банківські установи мають право здійснювати капітальні та фінансові «інвестиції у статутні фонди й акції інших юридичних осіб лише на підставі письмового дозволу Національного банку України за винятком випадків, коли:

– інвестиція в будь-яку юридичну особу становить не більше ніж 5% регулятивного капіталу банків;

– юридична особа, в яку здійснюється інвестиція, проводить тільки діяльність з надання фінансових послуг;

– регулятивний капітал банку повністю відповідає вимогам, установленим нормативно-правовими актами Національного банку України» [29].

«Банкам забороняється інвестувати кошти в підприємство, установу, статутом яких передбачено повну відповідальність його власників. Пряма чи опосередкована участь банку в капіталі будь-якого підприємства не повинна перевищувати 15% від регулятивного капіталу банку, а його сукупні інвестиції – 60% (для спеціалізованих банків – 90%)» [29].

Основні правила інвестиційної діяльності банку регулюються НБУ в

Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [30]. Нормативами інвестування є економічні нормативи, які встановлюються Національним банком України задля забезпечення контролю за банківською інвестиційною діяльністю, зокрема за прямими інвестиціями. До цих нормативів відносяться Н11 і Н12.

Норматив Н11 встановлено для обмеження ризиків, що пов'язані з операціями вкладення грошових ресурсів банку до статутних капіталів установ, що у підсумку може призвести до втрати капіталів банків. Наразі норматив інвестування Н11 визначається як «співвідношення розміру коштів, що інвестуються на придбання акцій (паїв, часток) та інвестиційних сертифікатів окремо за кожною установою, до статутного капіталу банку. Нормативне значення показника Н11 не повинно перевищувати 15%.

Норматив загальної суми інвестування (Н12) встановлюється з метою обмеження ризику, пов'язаного зі здійсненням банком інвестиційної діяльності.

Норматив Н12 визначається як співвідношення суми коштів, що інвестуються на придбання акцій (паїв, часток) та інвестиційних сертифікатів будь-якої юридичної особи, до статутного капіталу банку. Нормативне значення показника Н12 не повинно перевищувати 60%» [30].

При цьому ще одним чинником, який негативно впливає і певним чином обмежує банківську інвестиційну діяльність, є нерозвиненість ринку цінних паперів України. Недостатній рівень капіталізація, невідповідність міжнародним вимогам організації біржової торгівлі, непрозорість, відсутність єдиного центрального депозитарію зумовлюють негативний вплив на розвиток ринку цінних паперів [25]. Натомість, незважаючи на ці обставини, банки продовжують відігравати визначальну роль на ринках капіталу. За останніми дослідженнями, частка банківських установ на ринку цінних паперів України становить більше 20 %, і це підтверджує тезу про те, що банківські установи реально є головними учасниками інвестиційної діяльності у країні [8].

Інвестиційна банківська діяльність може бути здійснена в різних формах, які залежно до конкретних завдань класифікують за різними ознаками. При

цьому за змістом вони різняться: інвестиційні банківські послуги не збільшуватимуть банківські вимоги і не передбачатимуть формування нових резервів. Крім того, платою за інвестиційні банківські послуги є комісійні, а платою за кредитні послуги банків, окрім комісійних, є кредитні проценти або інвестиційні прибутки.

Відповідно до чинного законодавства України, інвестиційна діяльність банків поділяється на такі види:

1. «Інвестиції у розвиток власного бізнесу;
2. Інвестиції у розвиток іншого підприємства;
3. Участь у формуванні або кредитуванні інноваційно-інвестиційних проектів;
4. Формування інвестиційного портфеля банку» [20].

Нині вкладення банківських установ в економіку України здійснюється через дві основні форми, зокрема 1) пряме фінансування інвестиційних проектів; 2) вкладення у фінансові інструменти.

Інвестиційні вкладення також можуть включати банківські інвестиційні кредити, адже вкладення у фінансові інструменти і надання кредитів формують кредитно-інвестиційний портфель банку. Вітчизняні банки за надання інвестиційних кредитів покращують свою діяльність шляхом:

1) «вкладення коштів у цінні папери, що значно диверсифікує його активи, значно підвищує стабільність банківського сектору та забезпечує надійність збереження коштів вкладників;
2) поширення конкуренції між суб'єктами інвестиційних відносин на фондовому ринку, що сприяє зменшенню витрат інвесторів та емітентів;
3) формування банківського та промислового капіталу ефективно впливає на діяльність банку, тим що посилює конкурентоспроможність установи» [41].

Класифікація форм банківської інвестиційної діяльності у сучасній економічній літературі та банківській практиці здійснюється на базі основних критеріїв систематизації видів та форм інвестицій, але натомість має певні

особливості з врахуванням специфіки банківської діяльності. Як зазначалось вище, за об'єктом вкладення коштів можна виділити вкладення у реальні активи (капітальні інвестиції) та вкладення у фінансові активи (фінансові інвестиції).

За метою вкладення коштів банківські інвестиції можуть бути прямими, що спрямовані на забезпечення управління безпосередньо об'єктами інвестування; портфельними, які не переслідують цілей управління інвестиційним об'єктом у прямий спосіб, і здійснюються із розрахунку на отримання прибутку у вигляді потоків відсотків та дивідендів або через зростання ринкової вартості різних груп активів.

Усі операції банків з цінними паперами можна розділити на три основні групи:

1)емісійні – це пасивні операції, що здійснюються за допомогою випуску цінних паперів власного боргу;

2) клієнтські – це посередницькі операції із цінними паперами, що здійснюються банком від імені, за рахунок і на користь клієнта;

3) інвестиційні – це активні операції щодо вкладення власних і залучених фінансових ресурсів у фінансові активи шляхом купівлі відповідних цінних паперів на ринках капіталу від свого імені. Інвестиційний портфель цінних паперів банку включає такі інструменти: 1) цінні папери банків на інвестиції; 2) цінні папери банків на продаж (за правилами спекулятивної біржової гри); 3) цінні папери як вкладення в асоційовані компанії (пайова участь); 4) цінні папери як вкладення у дочірні компанії.

Реалізація банківської інвестиційної діяльності може бути пов'язана із прийняттям конкретних зважених рішень в сфері нарощування обсягів інвестиційних ресурсів банків. Від того, наскільки останні приділяють увагу формуванню інвестиційних ресурсів залежить їхня спроможність щодо здійснення активних інвестиційних операцій. Отже, інвестиційний потенціал банківських установ може бути розділений на власний та залучений. Власний інвестиційний потенціал банки формують за рахунок статутного капіталу, резервного капіталу, банківського прибутку тощо, а залученого інвестиційного

потенціалу – грошових коштів, що розміщені на вкладах, депозитах, банківських векселях тощо (рис 1.1) [20].

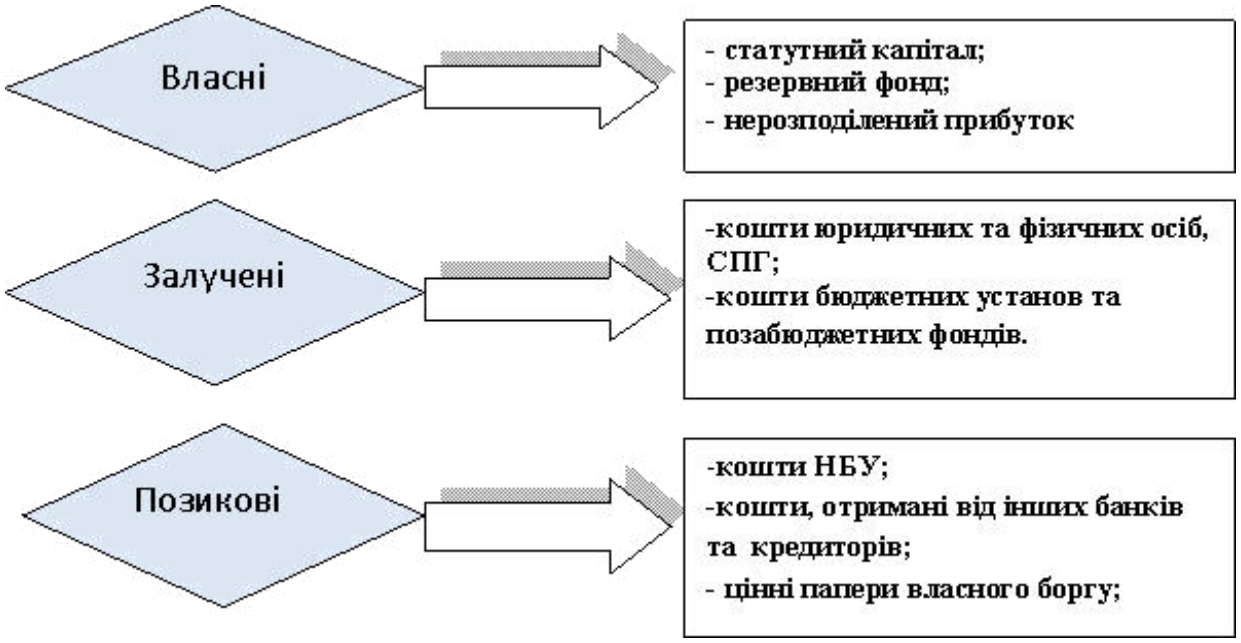

Рис. 1.1. Джерела формування банківських інвестиційних ресурсів [20]

Наступний етап дослідження передбачає розгляд способів реалізації інвестиційної діяльності банків. Оскільки банки є основними учасниками операцій на фінансовому ринку, то існують три напрями їх участі у інвестиційному процесі, зокрема:

- проведення позичкових і комісійно-посередницьких банківських операцій;
- реалізація посередницької діяльності;
- виконання банками ролі інвесторів або інвестиційних кредиторів.

Банківська інвестиційна діяльність здійснюється за допомогою обраної інвестиційної політики, що є складовою базової економічної стратегії банків і є системою законодавчо затверджених принципів, правил та процедур, що визначають основні напрямки інвестиційної діяльності банків, регулюють процеси реалізації інвестиційних банківських операцій та послуг, які спрямовано на раціональне використання банками фінансових ресурсів, а також формування ефективних інвестиційних портфелів задля досягнення

стратегічної мети, що випливає з єдиної бізнес-політики банків. Розроблення інвестиційної політики визначається традиційними критеріями: прибутковістю, ліквідністю, розміром банківських процентних ставок, ризикованістю тощо [34].

За визначення основних методів реалізації цілей банківської інвестиційної політики є необхідним, насамперед, розроблення основних напрямків інвестиційної діяльності, встановлення принципів формування джерел фінансування інвестиційної діяльності. З огляду на ці критерії, виділяються такі напрямки інвестиційної політики, зокрема інвестиції:

– де основною метою є отримання прибутку у вигляді процентів, дивідендів і виплат із прибутку;

– прибутків від яких є зростання капіталу як результату збільшення ринкової вартості фінансових інструментів;

– що генерують поточні прибутки та приріст капіталу.

Орієнтуючись на зазначені вище напрямки, банки формують інвестиційну політику банків шляхом встановлення форм, складу об’єктів інвестування, джерел доходу [26].

Аналіз діяльності банківських установ надає можливість зробити висновки, що банк – це один із тих фінансових інститутів, що здатен отримувати від своєї діяльності значні прибутки і при цьому забезпечувати ефективне управління інвестиційними активами. При цьому варто зауважити, що на рівень банківської інвестиційної діяльності впливають і внутрішні, і зовнішні фактори. Аналіз факторів впливу на інвестиційну діяльність банку представлений на рис. 1.2.

Отже, можна зробити висновок, що внутрішні фактори є основними чинниками формування банківської інвестиційної діяльності та слугують визначальним фактором формування інвестиційних портфелів. Як видно, від зовнішніх факторів залежить ступінь ризикованості цієї інвестиційної діяльності банку. Зокрема за стабільної економіки держави банки ефективно співпрацюють з іншими юридичними особами, а це, у свою чергу, підвищує

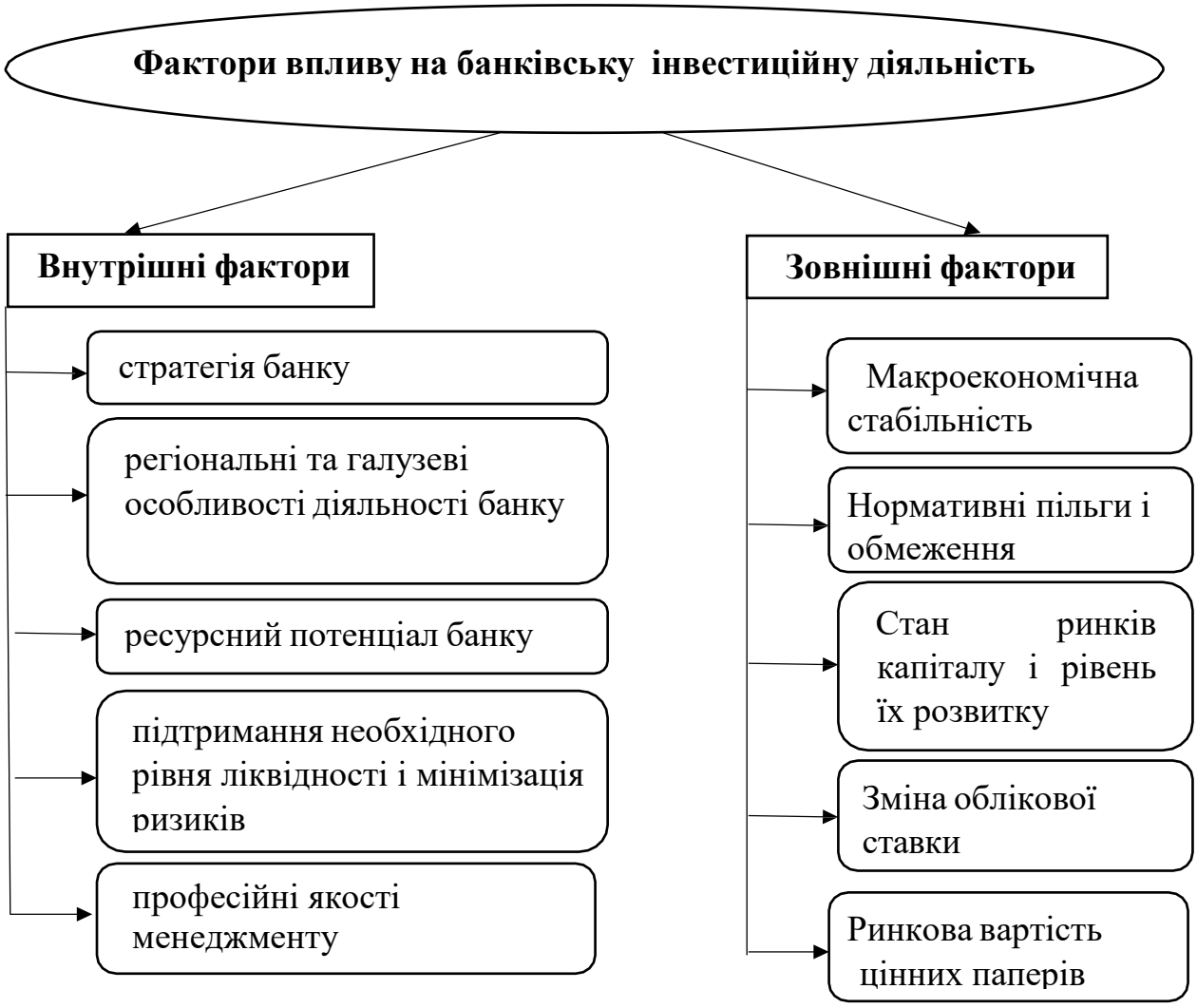

ефективність діяльності банків щодо інвестицій і забезпечує макроекономічну стабільність економічної системи.

Рис. 1.2. Основні фактори впливу на банківську інвестиційну діяльність [7]

Недостатній рівень консолідації інвестиційних ресурсів, велика залежність від зовнішніх фінансових джерел та невизначені умови внутрішнього та зовнішнього середовищ, де сьогодні працюють банківські установи вимагають від них комплексного підходу до організації інвестиційно-орієнтованого функціонування на фондовому ринку, зокрема стратегічних напрямків реалізації банківської інвестиційної діяльності на ринку із врахуванням відповідного фінансового забезпечення, визначення і впровадження адекватних комплексів заходів щодо зниження різних груп фінансових ризиків.

З огляду на це, О. Нагорна і Ю. Василишен вважають за доцільне розглянути основні характерні особливості інвестиційно-орієнтованих банків. Вони полягають у такому:

- «велика універсальна кредитна установа поєднує велику кількість допустимих видів діяльності на ринку цінних паперів, а також на деяких інших фінансових ринках;
- головною вважається діяльність щодо залучення фінансування за рахунок цінних паперів;
- банк, будучи самостійною, ліквідною та кредитною установою оперує, передусім, на оптових фінансових ринках;
- пріоритетність використання вбачає в середньо- та довгострокові вкладення;
- цінні папери є основою його кредитно-інвестиційного портфелю, при цьому більшість банків найбільшою мірою орієнтуються на недержавні цінні папери;
- банк вступає у взаємини з усіма учасниками ринку інвестування;
- саме банки в умовах високої невизначеності на досліджуваному ринку виявляються практично єдиним інститутом, здатним вирішувати комплекс завдань щодо ідентифікації, оцінки, аналізу, управління, контролю та моніторингу специфічних ризиків інвестування;
- поза всякими сумнівом, банки мають виключне право здійснювати розрахунково-касові операції, що забезпечує їм доступ до позикових ресурсів у великих обсягах навіть у таких економічних умовах, при яких інші посередники ринку інвестування зіштовхуються з різким скороченням операцій» [20].

Незважаючи на усю різноманітність напрямків реалізації інвестиційної діяльності, банківські інвестиції, насамперед, здійснюються з метою збільшення прибутковості банку і контролю за рівнем ризику. Наприклад, якщо діяльність банку націлена на одержання високих доходів від активних операцій швидкими темпами, то банк втрачає свою ліквідність і, навпаки, якщо банк має за мету забезпечення високого рівня ліквідності, то це передбачає

втрату дохідності [10]. Тому ефективність діяльності банківських установ залежить від їх інвестиційної політики. Забезпечення необхідного рівня ліквідності банку є важливою умовою, оскільки показує відсутність надлишку ліквідних коштів, що призводить до зменшення можливих доходів банку. Тобто банкам постійно потрібно диверсифікувати банківські операції, а саме збільшувати банківські інвестиції та особливо зосередити увагу на визначенні необхідного рівня ліквідності. Важливим та основним завданням на сьогодні для банків є визначення напрямів інвестування та формування ефективного інвестиційного портфеля.

1.2. Процес управління інвестиційною діяльністю банківських установ

За змістом інвестиційної діяльності управління банківськими інвестиціями варто розглядати як «процес забезпечення банківського інвестиційного бізнесу всіма необхідними ресурсами та організування технологічного циклу інвестування загалом, включаючи розробку нових і удосконалення наявних банківських технологій, продуктів і послуг, зокрема, забезпечення належного рівня якості обслуговування клієнтів, використання сучасних технічних засобів і методів зв'язку» [12].

Управління банківською інвестиційною діяльністю здебільшого є складовою банківського менеджменту, коли управлінці активами в процесі визначення та реалізації визначених інвестиційних цілей реалізують багато послідовних і взаємопов'язаних дій — функцій управління [3].

Нині більшість вітчизняних науковців пропонують використовувати такі основні підходи до управління банками – системний, ситуаційний, функціональний і процесний. Всі вони були сформовані еволюційно в процесі розвитку науки про управління [40].

Системний підхід засновано на використанні теорії систем в управлінській діяльності [14]. Цей підхід у менеджменті є розглядом банку як сукупності взаємодіючих і взаємопов'язаних елементів, які визначають їх характер. Із

системних позицій організації розглядаються як багатопланові явища, що поєднують в органічне ціле завдання, а також ресурси та процеси, що відбуваються як усередині організації, так і за її межами [40].

Ефективність функціонування банку залежатиме не від їх окремих складових, а натомість є результатом тісної їх взаємодії. Еволюція системи відбувається у результаті її адаптацій до викликів внутрішнього і зовнішнього середовища.

Ситуаційний підхід ґрунтується на необхідності управлінського менеджменту банку через врахування наборів обставин, які мають вплив на ефективність їх функціонування. За ситуаційним підходом найбільш важливішим для ефективної організації банку є виявлення ключового ситуаційного чиннику, тобто такого, який найбільше впливає на здатність організацій бути конкурентоспроможними у левовій кількості ситуацій [15].

За ситуаційним підходом реалізується принцип адаптивності, який є основним принципом щодо стратегічного управління. Він полягає у тому, що усі внутрішні організаційні будови банку, у тому числі організаційна структура, система планування, культура організації тощо є реакцією організації на відповідні зміни в зовнішньому оточенні та певні зміни у внутрішньому середовищі.

Функціональним підходом у менеджменті є підхід, який ґрунтується на комплексному вивченні основних функцій управлінської системи, узгоджене використання яких сприяє досягненню тактичних і стратегічних цілей зокрема банку. Сутність функціонального підходу для банківського менеджменту полягає у тому, що діяльність визначається як сукупність функцій, що їх потрібно виконати для реалізації поставлених завдань. Далі для встановлення функцій створюються декілька альтернативних об'єктів задля їх виконання і обирається той, який потребує мінімум сукупних витрат впродовж життєвого циклу об'єктів на одиницю їх корисних ефектів. Застосовуючи саме функціональний підхід, банки абстрагуються від об'єктів, які виконують такі функції, ніби вони не існують

Процесний підхід є управлінським підходом, який спрямований на створення політики і процедур управління роботою банку, що дадуть змогу більш ефективно досягати відповідних організаційних цілей. У ньому відображено істотне прагнення теоретиків і практиків банківського менеджменту акумулювати всі види управлінської діяльності, що пов'язані з вирішенням проблем банківського менеджменту в єдиний ланцюг. Коли саме цей підхід щодо банківського управління функціонує належно, можливим є певне структурування банківських операцій у такий спосіб, щоб місія, візія і цінності банку завжди є в фокусі уваги менеджерів. Це й робить можливим висновок що зроблено і що саме потрібно робити для того, щоб досягти організаційних цілей і виконати поточні задачі. Управління банківськими інвестиціями розглядається як серія безперервних взаємопов'язаних дій, що спрямовані на досягнення цілей самого банку [33]. Як і інші підходи банківського менеджменту, процесні підходи не є остаточним вирішенням усіх проблем і не є панацеєю менеджменту. Натомість замість цього застосування цього підходу дає змогу сформувати рамкові умови, де менеджери можуть суттєво удосконалювати банківські операції [40].

Процесний підхід до банківського менеджменту звертає увагу на вдосконалення та підвищення ефективністю безпосередньо процесом управління. Зміст цього процесу можна представити як реалізацію основної функції банківського управління. Процесний підхід наразі визначає управління як безпосередні взаємопов'язані дії. Це дії, кожна з яких наразі сама по собі уже е є процесом, що значною мірою визначає успіх діяльності банку. Нині вони носять назву «управлінські функції», а кожна управлінська функція є також процесом. Таким чином, процес управління є сумою всіх функцій.

Процес банківського управління інвестиціями містить функції планування, організації, мотивування, контролювання і регулювання. Ці п'ять первинних функцій банківського управління поєднані із процесом комунікацій і прийняття рішень [14].

Функція планування банківських інвестицій передбачає прийняття рішення про те, якими саме мають бути цілі банку і що слід зробити, для того щоб їх досягнути. Насамперед потрібно відповісти на конкретні питання: стан справ, необхідні результати, шляхи їх досягнення. Планування є одним із способів, за допомогою якого менеджмент банку спрямовує зусилля всіх працівників на досягнення стратегічних цілей.

Функція організування передбачає створення оптимальної структури із метою досягнення конкретної мети. Сюди включать розподіл робіт між менеджерами, а також делегування завдань та повноважень. Ця функція забезпечує організованість, відповідальність за доручену справу, а також дисципліну.

Функція мотивування, у свою чергу, спрямована на забезпечення реалізацію працівниками банку делегованих їм обов'язків щодо управління інвестиціями. Для цього в банку мають бути створені умови задля матеріального і морального стимулювання працівників у виконанні робіт.

Функція контролювання є процесом забезпечення досягнення організацією конкретних цілей. Існують три аспекти банківського управлінського контролю: 1) встановлення стандартів; 2) зміни того, що було фактично досягнуто за певний період; 3) порівняння досягнутих із очікуваними результатами.

Функція регулювання банківських інвестицій — це вид управлінської діяльності, що спрямований на усунення відхилень, недоліків, збоїв тощо в системі банківського інвестиційного менеджменту шляхом розроблення та впровадження інвестиційним менеджером відповідних заходів.

Регулювання насамперед покликано усунути усі недоліки, збої, відхилення, що виявлені в процесі контролювання. При цьому самі регулювальні заходи можна застосувати на усіх попередніх етапах технологій банківського менеджменту (планування, мотивування та організація). Задля цього вдаються до коригувальних дій, які базуються на виборі конкретних рішень, зокрема: 1) усунення відхилень; 2) перегляд стандартів і критеріїв; 3) усунення відхилень із переглядами стандартів та критеріїв. Особливістю

регулювання є те, що, на відміну від функції планування, організування і мотивування, що вдосконалюються безпосередньо управлінській системі банківського інвестування, регулювання, так само як і контролювання, удосконалюється в управлінських системах. Задля створення ефективної системи банківського менеджменту інвестиційною діяльністю пропонується використовувати процесний підхід, де використовується концепція реінжинірингу банківських бізнес-процесів. Основна у концепції реінжинірингу для банківської інвестиційної діяльності є оптимізація усіх бізнес-процесів.

Ідеологами реінжинірингу у цілому є американські вчені М. Хаммер та Дж. Чампі, якими на початку 90-их рр. XX ст. було опубліковано працю «Реінжиніринг корпорації: маніфест революції в бізнесі» [38]. Ці автори тлумачать реіжиніринг як фундаментальне переосмислення та радикальне перепроектування бізнес-процесів із метою суттєвого їх прискорення, суттєвого поліпшення вартісних та якісних параметрів продукції чи послуг будь-якої організації.

На думку Л. Кльоби, «застосування реінжинірингу інвестиційної діяльності дозволить банкам відмовитись від неефективних старих правил організації й ведення бізнесу, допоможе виявити і замінити їх новими, які б відповідали сучасним вимогам» [13, С. 21]. Було з'ясовано, що у загальному вигляді бізнес-процеси в банківської інвестиційної діяльності є спрямованою на задоволення потреб клієнтури у реальних або фінансових інвестиціях структурованою множиною дій, яка спроектована на розроблення і реалізацію певного банківської послуги або продукту для конкретних клієнтів або певних сегментів ринку банківських інвестиційних послуг і продуктів.

На вході у межах цього бізнес-процесу банком використовуються інвестиційні ресурси, і у результаті банківської інвестиційної діяльності клієнтура одержує необхідні їм інвестиції. Таким чином, реіжиніринг бізнес-процесів банківської інвестиційної діяльності має бути спрямований на суттєве вдосконалення і виділення тої ключової ланки банківського інвестиційного бізнесу, яка б могла забезпечити йому стабільні прибутки та конкурентні

переваги. Це ідентифікується як раціональна організація технологічного процесу інвестиційної діяльності, що дає змогу клієнту отримати високоякісні банківські продукти (реальні або фінансові інвестиції) або втримувати лідерство у певних показниках інвестиційного бізнесу. Це також і менеджмент персоналу, який зайнятий обслуговуванням клієнтів, що зацікавлені в залученні інвестицій. Ці напрями дозволяють ефективніше спрямовувати діяльність всіх працівників у потрібне русло із забезпеченням банків досягнення цілей, що визначені стратегією розвитку. Це саме відноситься і маркетингової політики, що підвищує конкурентоспроможність інвестиційних продуктів банків специфічними інструментами, зокрема через банківську цінову політику або нестандартні моделі стимулювання продажів. При цьому мають забезпечуватись й адекватні перебудови інших сфер системи управління банківськими інвестиціями.

Підтвердження ефективності впровадження реінжинірингу є результати опитування, що було проведе компанією Ернст енд Янг серед фінансових директорів 100 найбільших компаній США. Для всіх них основною мотивацією проведення реінжинірингу стало покращення сервісу, а також якість продукції (послуг) та зниження витрат [13].

На думку Л. Кльоби, «одним із основних засобів реінжинірингу банківської інвестиційної діяльності є інформаційні технології. Використання комп'ютерних технологій і сучасних методів зв'язку дає можливість не тільки прискорити надання послуг клієнтам, а й дозволяє домогтися принципово нової якості ведення бізнесу за умови, що перегляду піддаються практично всі здійснювані банком операції. Одним із найвідоміших і найефективніших засобів знаходження найкращих методів управління і здійснення бізне-спроцесів є бенчмаркінг» [13, С. 21].

Термін «бенчмаркінг» (з англ. bench – місце, marking — відзначати) не має достеменного перекладу на українську мову. Найбільш часто він перекладається як контрольні порівняння, а в найзагальнішому тлумаченні benchmark — це щось, що має певну кількість та якість і здатне виступати

стандартом або еталоном відносно інших предметів або сфер діяльності. Бенчмаркінг – це комплекс засобів, які дають можливість систематично знаходити та оцінювати позитивний досвід інших компаній, які є лідерами у певній галузі, і використовувати його у своїй власній роботі.

Найбільш точне визначення бенчмаркінгу дав Ф. Котлер, який охарактеризував його як «процес порівняння товарів і бізнес-процесів компанії з товарами і процесами конкурентів чи провідних компаній інших галузей для пошуку шляхів підвищення якості цих товарів і ефективності роботи компанії» [12]. Одержаний результат бенчмаркінгу інвестиційних операцій може бути покладений в основу програм постійних покращень банку на довгострокову перспективу.

Вперше термін «бенчмаркінг» як засіб оцінки ефективності бізнесу було використано у 1972 році в Інституті стратегічного планування у Кембриджі (США). «Дослідження консалтингової фірми цього інституту практики ведення бізнесу конкуруючих структур довело, що для того, щоб отримати ефективні рішення в сфері конкуренції, є необхідним вивчення і використання не лише досвіду кращих підприємств даної галузі, а й тих, які досягли успіхів в різних видах діяльності» [12].

У сучасному трактуванні бенчмаркінг вперше було використано корпорацією Xerox у 1979 році, що нині по праву є лідером у сфері технології бенчмаркінгу. Згодом ця концепція набула широкого поширення серед фахівців США. Досі бенчмаркінг вважається найбільш ефективним напрямом консалтингу, що зокрема застосовується при підготовці проектів реінжинірингу.

Види бенчмаркінгу відрізняються за складністю поставлених завдань (простий та складний), спрямованістю (внутрішні і зовнішні), рівнем, де передбачається проводити бенчмаркінг (стратегічний та операційний).

З урахуванням змістової сутності різних типів бенчмаркінгу пропонується використовувати в управлінні банківською інвестиційною діяльністю такі види

бенчмаркінгу — внутрішній, конкурентний, спільний, операційний та стратегічний.

Внутрішній бенчмаркінг банківського управління інвестиційною діяльністю має за мету визначення роботи підрозділів банківської установи, з тим, аби виявити ті з них, які працюють якнайкраще, а також перенести досвід їх роботи у всі підрозділи, які зайняті інвестиційною діяльністю

Кожен складовий елемент інвестиційного процесу має свої стандарти виконання визначених завдань, а також стандарти поведінки й інші стандарти банку. Метою банківського бенчмаркінгового проекту є поширення таких стандартів у всіх підрозділах фінансової установи, що буде сприяти підвищенню ефективності банківської діяльності та її результатів.

Конкурентний банківський бенчмаркінг управління інвестиційною діяльністю пропонується здійснювати із метою ідентифікації певних конкурентних переваг, які належать до характеристики банківських послуг і продуктів, рівня обслуговування клієнтури або іміджу конкуренту. Його особливість – не тільки отримання інформації про конкурентів, але і вивчення різних думок клієнтів щодо критеріїв придбання конкретних послуг і продуктів.

Одним із методів бенчмаркінгу параметрів послуг і продуктів є порівняння їх однотипних та визначення власних переваг та/або прорахунків.

Стратегічний бенчмаркінг містить в собі інструменти стратегічного планування задля забезпечення прибуткового та цілеспрямованого розвитку банківської установи. У процесі розроблення банківської стратегії найважливішим є погляд ззовні, адже він встановлює стратегічні напрями розвитку і сприяє розподілу ресурсів, що є обмеженими. Сукупність знань про методи роботи найкращих банків і потреби клієнтів, що отримані у процесі стратегування бенчмаркінгу, це є найважливішою інформацією, яка необхідна для розвитку будь-якого банку і забезпечення підвищення його конкурентних позицій.

Бенчмаркінг — це безупинний та систематичний пошук найкращих практик конкурентів банків і підприємств інших видів діяльності, а також

порівняння бажаних змін і результатів бізнесових структур з побудованою еталонною моделлю власних організацій бізнесу. Базуючись на отриманому можна створити і підтримати систему безупинних покращень щодо результативності бізнесу. Такі порівняння проводяться на корпоративному та процесному рівнях, а також на рівні видів діяльності. Також існує низка інших підсистем, які дозволяють оцінити та створити у різних компаніях, зокрема і в банках, програми постійних покращень результативності бізнесу.

Основний зміст бенчмаркінгу управління банківською інвестиційною діяльністю включає виявлення еталонних банківських установ, які досягли суттєвих успіхів у цьому напрямку, ретельне вивчення їх бізнес-процесів і адаптація одержавних знань до умов власної банківської установи з метою суттєвого покращення його діяльності. При цьому для проведення бенчмаркінгу рідко можна одержати згоду банків, досвід яких є корисним для упровадження. Це означає, що не завжди можна одержати дозвіл банку-конкуренту на вивчення і розкриття своїх способів успішних напрямів бізнесу. Насамперед, досягнути успіху можуть лише ті українські банки, що входять до складу міжнародних фінансових груп, адже вони мають усі можливості щодо оперативного вивчення, аналізу і впровадження у своїй діяльності кращого досвіду іноземних банків.

Бенчмаркінг можна реалізувати не лише на міжбанківському рівні, а й виходити поза межі банківського сектору, зокрема вивчати найкращий досвід організації залучення та обслуговування клієнтів страховими організаціями та інститутами спільного інвестування. У великих банківських установах він також є інструментом вивчення та поширення досвіду підрозділів, що досягли істостного успіху у реалізованих бізнеспроцесах. Він дає усім структурним підрозділам розуміння власних невикористаних можливостей.

РОЗДІЛ 2
СТАН ТА ТРЕНДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

2.1. Оцінка фінансової стабільності банківської системи як запорука ефективної інвестиційної банківської діяльності

В Україні кількість банків нині становить 62 комерційних і 5 державних банків (рис. 2.1). Сумарні активи комерційних банків наведені у додатку А.

Таблиця 2.1

Кількість комерційних банків в Україні з 2008 по 2024 рр. [18]

	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	У т.с. зі 100% іноземним капіталом
на 1.01.2008	175	47	17
на 1.01.2009	184	53	17
на 1.01.2010	182	51	18
на 1.01.2011	176	55	20
на 1.01.2012	176	53	22
на 1.01.2013	176	53	22
на 1.01.2014	180	49	19
на 1.01.2015	163	51	19
на 1.01.2016	117	41	17
на 1.01.2017	96	38	17
на 1.01.2018	82	38	18
на 1.01.2019	77	37	23
на 1.01.2020	75	35	23
на 1.01.2021	74	33	23
на 1.01.2022	71	33	23
на 1.01.2023	67	30	22
на 1.01.2024	63	27	19

У 2023 р. було ліквідовано 4 банки, зокрема “Форвард”, “Айбокс”, “Конкорд” і Укрбудінвест, і їх сумарна частка становила менше 1 % активів платоспроможних банківських установ, тобто їх виведення з ринку не позначилось на роботі фінкансового сектору. Загальні активи банків наведено на рис. 2.1.

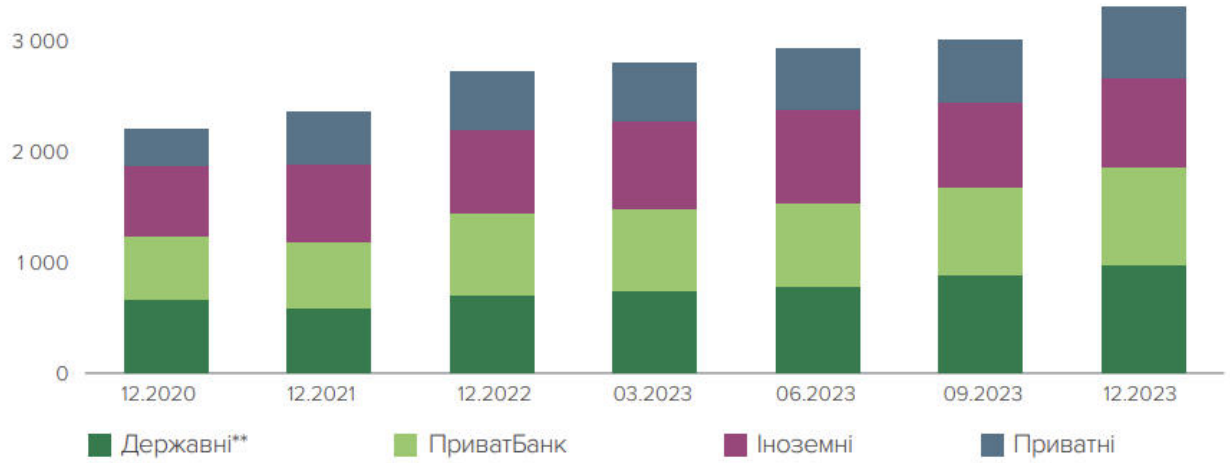

Рис. 2.1. Загальні активи банків у 2020 – 2023 рр. [37]

Банківська система продовжує функціонувати безперебійно, а довіра клієнтів до банківських установ залишається доволі високою, що спонукає до більшого кредитування бізнесу і населення. Не зважаючи на існування воєнних ризиків, фінансова система відіграє дедалі більшу роль у фінансування реального бізнесу.

У 2023 році корпорації фінансового сектору загалом працювали у сприятливих макроекономічних умовах. Зростання ВВП суттєво перевищило очікування, інфляція стрімкодуже сильно сповільнилася. Щодо облікової ставки, то з середини року вона знижувалася, але її поточний рівень показує достатню привабливість заощаджень у гривні з урахуванням поліпшення інфляційних очікувань. Ключовою подією другого півріччя 2023 року став перехід до режиму керованості гнучкістю обмінного курсу. Національний банк Україні і надалі зберігатиме присутність на валютного міжбанківському ринку, при цьому інтервенції здійснюються тепер так, щоб вможливити середні коливання курсу гривні у дві сторони залежно від змін балансу попиту та пропозиції на фінансовому ринку. Ризик для стабільності валютного ринку і банківського сектору не реалізувався.

За даними НБУ, «приплив коштів клієнтів до банків триває, хоча й меншими темпами ніж у першому півріччі. Банки практично не покладаються на інші джерела фондування. Регулярні надходження коштів підживлюють ліквідну позицію банків. Високоякісні ліквідні активи становлять лише дещо

менше половини активів банків. Із таким запасом міцності фінустанови можуть впоратися навіть із значними шоками ліквідності, які нині дуже малоймовірні. Після тривалої паузи пожвавилося гривневе кредитування. Шість місяців поспіль зростають обсяги кредитів бізнесу в гривні» [24]. Покращення фінансового стану корпорацій і пожвавлення активності бізнесу привело до збільшення попиту та пропозицію кредитування. Гривневі корпоративні кредити і надалі збільшуються передусім програмою держави “Доступні кредити 5-7-9%”, яка потребує істотного перегляду задля фокусування на підтримці малого і середнього підприємництва і ефективного використання коштів бюджетів. Субсидовані кредити поступово зникнуть для того бізнесу, який відновився після кризи. При цьому збільшують кредитні портфелі і банки, що не беруть участь у державній програмі, тобто попит є не лише на пільгові кредити. Неодмінна складова підтримки кредитування - механізми розподілу кредитного ризику через урядову програму портфельного гарантування або інструментарій міжнародних фінансових організацій.

Піки кредитних втрат від військових дій пройдено, що підтверджено результатами оцінки стійкості, проведеної НБУ. Коригування пруденційного резерву в цілому були незначними. Нині з загальних сум непрацюючих кредитів корпоративного сектору близько третини є тими, що виникли під час збройної агресії. «Для значної частини боржників причиною дефолту стали втрата ринків збуту або падіння внутрішнього попиту. Тож деякі із них мають шанси відновити обслуговування позик із поліпшенням економічних умов. Усереднений рівень дефолтів боржників знижується як у корпоративному, так і в роздрібному сегментах» [24]. Для кредитування домогосподарств він впритул наближений до докризового рівня. При цьому підвищені рівні кредитних ризиків зберігаються для підприємств тих галузей, які відновлюються більш повільно. У 2023 році суттєві фінансові труднощі були у окремих агровиробників завдяки низьким внутрішнім цінам на їх продукцію, але вони зберігали конструктивний діалог з банківськими установами задля вирішення проблеми з ліквідністю. У цілому реалії останні років війни довели, що

банківські структури мають достатні апетити до кредитування, вони готові йти на великі кредитні ризики, а їх реалізації – більш ефективно долати проблемну заборгованість.

У 2023 році Індекс фінансового стресу (далі – ІФС) стабілізувався, проте його рівень залишається відносно високим після суттєвих знижень у порівнянні з попередніми роками (рис 2.2). Найбільші внески в індекс мають субіндекси державних облігацій, прибутковість яких залишається високою внаслідок фіскальних ризиків України і очікування по суверенними єврооблігаціями, реструктуризація за якими запланована у 2024 році. При цьому валютний субіндекс має незначне зростання через збільшення обсягів валютних інтервенцій. Також зріс субіндекс поведінки домогосподарств, що пов'язують з коливанням обсягу валютних депозитів. І, нарешті, банківський субіндекс має низький рівень і дещо знизився останнім часом внаслідок збільшення цін облігацій українських банків. Стабільні дохідності корпоративних облігацій сприяють збереженню відносно низького рівня субіндексу корпоративних

облігацій і акцій.

Рис. 2.2. Індекс фінансового стресу [24]

Банківський сектор і зараз залишається доволі високоліквідним. Коефіцієнт LCR зростає останні два роки і у рази перевищує нормативні вимоги. Обсяг високоліквідних активів (ВЛА) становить близько 46 % чистих активів (рис. 2.3 і 2.4). Їх структура істотно не змінилась – у гривневих інвестиційних вкладеннях більшу частку мають державні облігації та депозитні сертифікати, а у валютних це кошти на кореспондетських рахунках у банках інших країн, їх частка наразі знижується зважаючи на поетапне приведення вимоги НБУ щодо структури ВЛА в іноземній валюті до європейських. При цьому ризик ліквідності під час війни реалізовуватимуться, банківські установи

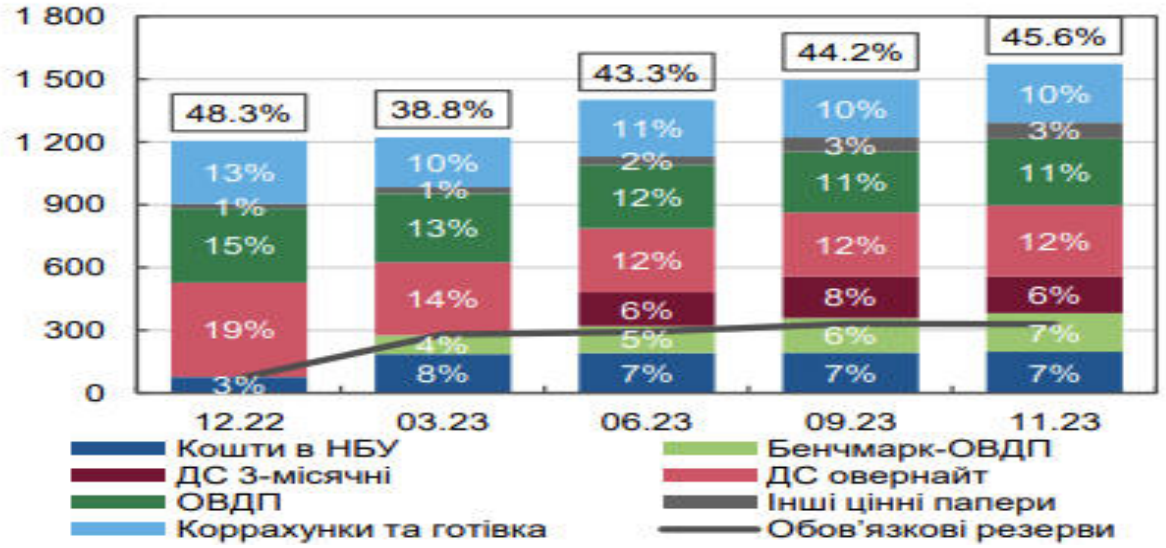

мають високий запас міцності задля протидії.

Рис. 2.3. Коефіцієнти покриття ліквідності в усіх валютах (LCRвв) та в іноземних валютах (LCRів) [24]

Частка клієнтських коштів у фондуванні є рекордною через стабільні припливи коштів населення і бізнесу до банків, які тривають насамперед у гривні. Банки комфортно також фондуються виключно за рахунок цих коштів – у кінці 2023 року їх частка в зобов'язаннях збільшилось до 93 %, що є історичним рекордом. Клієнтські кошти збільшуються у банках всіх груп. Оскільки фінансові установи не потребували додаткового фондування, то вони і надалі повертали НБУ рефінансування: його частка у зобов'язаннях є

рекордною і низькою. Обсяги зобов'язань міжнародним організаціям і далі продовжує знижуватись з початку року – їх частка у зобов'язаннях знизилася до 1.7 % у листопаді передусім за рахунок погашень зобов'язань іноземними і

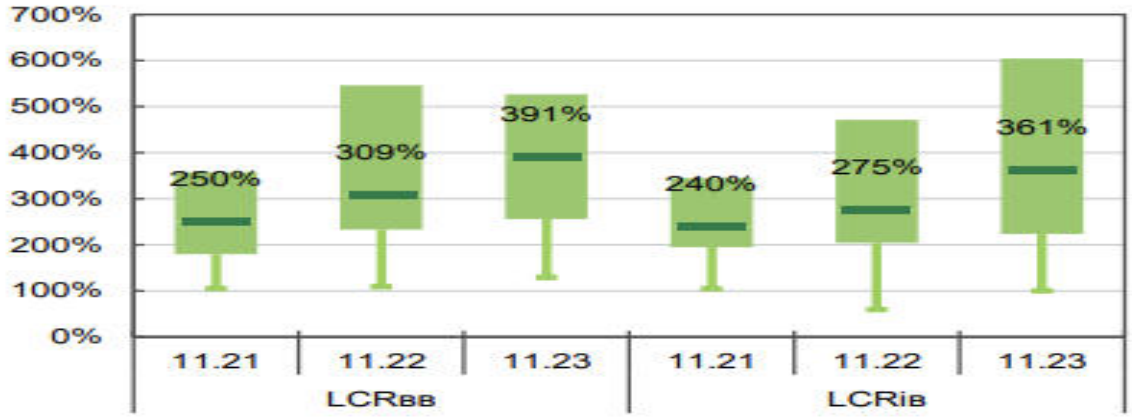

державними банками.

Рис. 2.4. Високоліквідні активи в усіх валютах та їхня частка у чистих активах банків [24]

Продовжується тенденція до зростання гривневих коштів корпоративного сектору у банках, на майже 47 % у річному вимірюванні. Їх частка в усіх зобов'язаннях практично досягла половини, однак на початку листопада ці темпи нарощування дещо сповільнились. Обсяг валютних коштів на рахунку з липня доволі знижувались, проте залишались вищими, аніж на початку 2023 року. І вже традиційно майже усі кошти були розміщені на поточних рахунках, але їх обсяги можуть суттєво коливатись. Це не створює помітні проблеми для банків, адже останні мають достатню ліквідність активів.

Через застосування комбінації різних монетарних інструментів і вербальним інтервенціям НБУ зросли ставки за гривневими строковими депозитами (вкадами), що суттєво пришвидшилось протягом 1-ого півріччя 2023 року. Крива дохідності гривневих ОВДП на первинних ринках зрівнялась з вторинними ринками. Ці заходи дали змогу дещо стримувати пониження ставок за гривневими довгостроковими облігаціями навіть опісля переходу до циклів пом'якшення відсоткових ставок у липні 2023 року (рис. 2.5).

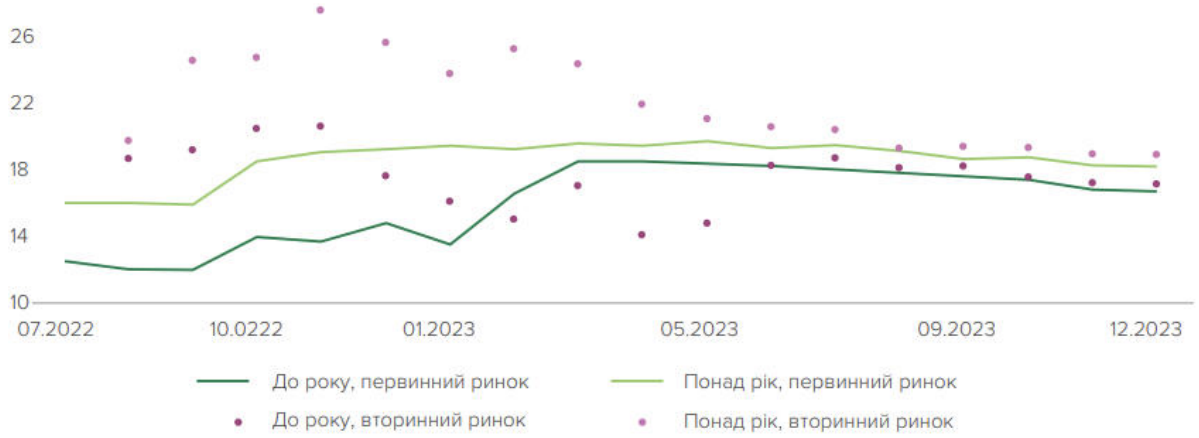

Рис. 2.5. Дохідність гривневих ОВДП у 2022 – 2023 рр. [37]

У результаті у 2023 р. НБУ вдалось підтримувати достатньо високі рівні дохідності гривневих інструментів в реальному виразі: навіть приномінальному зниженні із липня 2023 р. рівень депозитних ставок переважної більшості банків і ОВДП дає змогу сттєво покривати і поточну, і очікувану інфляцію (рис.

2.6).

Рис. 2.6. Реальні процентні ставки за гривневими ОВДП, вкладами (депозитами) фізичних осіб та інфляційні очікування, % [37]

На фоні зниження інфляції, покращення макроекономічних перспектив, інфляційних і курсових очікувань все більш привабливою стає і дохідність ОВДП в гривні. Так, на початку 2023 року «визначальним чинником нарощування запозичень на внутрішньому ринку було запровадження бенчмарк-ОВДП, вкладення в які враховувалися банкам у покриття обов'язкових резервів, то в другому півріччі 2023 року визначальною була саме

приваблива дохідність (рис. 2.7). Роловер вкладень в ОВДП за підсумками року становив 150% за номіналом у всіх валютах за поточним офіційним курсом»

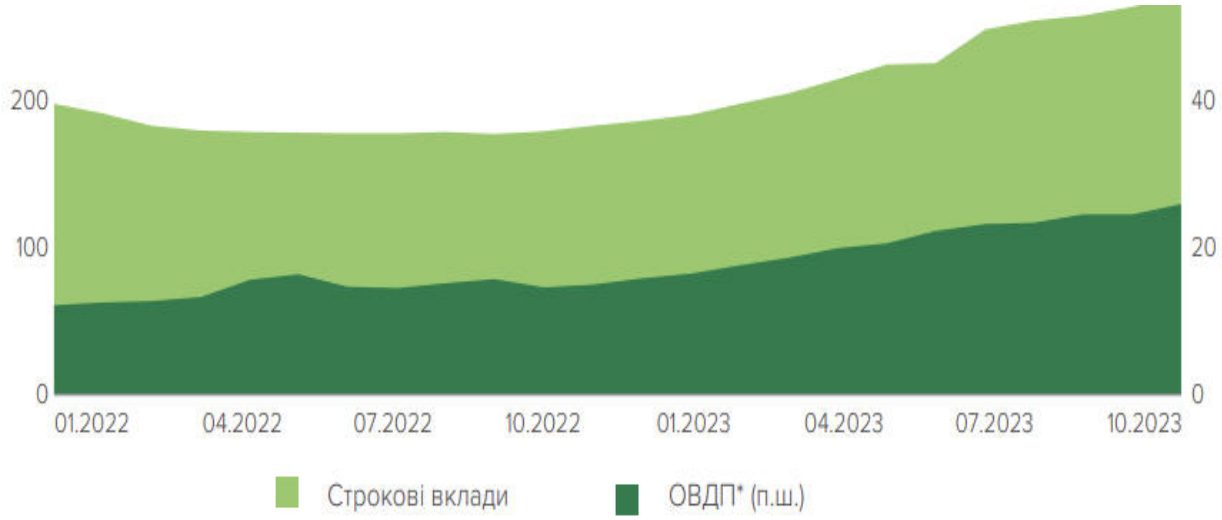

[37].

Рис. 2.6. Залишки гривневих ОВДП у портфелі фізичних осіб та гривневих строкових вкладів фізичних осіб, млрд грн [37]

Зазначені тренди, що забезпечені і послідовною і виваженою грошово-кредитною політикою, узгоджуються з виконанням завдань НБУ щодо підтримання привабливості фінансових інструментів у гривні, а також і збільшення строкових гривневих заощаджень. Усе зменшило тиск на обмінний

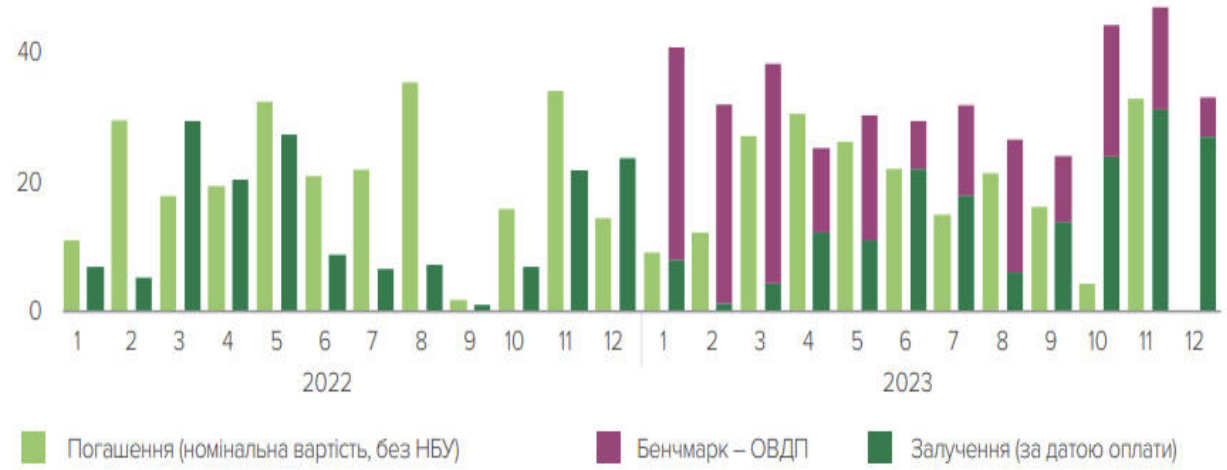

курс, стримувало попит на іноземні валюти та міжнародні резерви та ціни.

Рис. 2.7. Первинне розміщення та погашення гривневих ОВДП, млрд грн [37]

Посилення банківської спроможності забезпечення курсової стійкості і стійкого прогресу в зниженні інфляції зробили можливим перехід в середині літа 2023 року до циклу відповідного пом’якшення монетарної політики – облікова ставка кількома кроками була знижена з 25 % до 15 % на кінець року. І збереження макрофінансової стабільності на фоні ступеневого пом’якшення політики НБУ сприяло активізації економічної діяльності і нарощуванню гривневого кредитування.

2.2. Реалізація інвестиційної діяльності банківських установ (на прикладі банку АТ "ТАСКОМБАНК")

Банк було засновано у 1989 році під назвою «Тавридабанк». Наприкінці 1999 р. року банк змінив назву і став АБ «Муніципальний», а в 2005 р. після прийняття рішення щодо приєднання до групи «ТАС» банк змінив назву на «ТАС-Бізнесбанк». Згодом він став банком «Бізнес Стандарт», а в 2011 році з'явилася теперіщня назва — «Таскомбанк».

В 2017 р. «Таскомбанк» демонстував істотне зростання активів, зокрема через придбання активів банків «Новий» та Діамантбанку, які збанкротували У 2016-2017 рр. Сергій Тігіпко придбав два інші банки —Універсал Банк і VS Bank. У жовтні 2018 р. на баланс банку перейшли всі активи останнього, і таким чином поглинання останнього було завершено. ТАМКОМБАНК став п'ятим банком України, який запровадив для свого клієнта підтримку Google Pay. У липні 2019 р. банк був визначений як системно важливий банк [4].

Для аналізу майнового стану АТ «ТАСКОМБАНК» у табл. 2.1 наведено його активи у 2019-2023 рр. Аналіз показує, що активи АТ «ТАСКОМБАНК» з 2019 по 2022 рік зберігають тенденцію до збільшення. Так, грошові кошти банку зросли у 2023 році на 37,5 млрд грн порівняно із 2019 р. Кредити і аванси банківським установам у 2023 р. зросли на 2,0 мрлрд грн, а інвестиції в цінні папери – на 3,1 млрд грн. При цьому кредити і аванси клієнтам у 2023 р. склали 43,8 млрд грн, що на 16,5 млрд грн ніж у 2019 р.

Таблиця 2.1

Активи АТ «ТАСКОМБАНК» у 2019-2023 рр., млн грн

	2019	2020	2021	2022	2023	2023 / 2019
Грошові кошти і їх еквіваленти	9040,6	9671,7	14534,6	21326,1	46455,7	37415,3
Кредити та аванси банкам	1440,5	1067,9	1486,4	2802,50	3491,0	2050,5
Інвестиції у цінні папери	9453,8	8930,1	18454,7	23142,2	12586,8	3133,1
Кредити та аванси клієнтам	27244,3	32886,5	37573,2	53086,8	43770,3	16526,0
Похідні фінансові активи	-	-	9,5	10,9	-	-
Інші нефінансові активи	631,6	658,5	925,9	1907,0	2750,6	2119,0
Основні засоби	1415,6	1584,0	1647,2	1698,2	1710,4	294,8
Інвестиційна нерухомість	71,9	94,3	71,3	62,1	59,2	- 12,8
Нематеріальні активи	320,7	279,6	264,3	255,9	654,9	334,2
Активи з правом користування	246,5	264,8	294,5	344,1	259,3	12,9
Відстрочені податкові активи	-	-	2,2	13,2	203,4	203,4

Джерело: складено на основі [43].

У 2023 р. порівняно з 2018 р. збільшились і розміри інших нефінансових активів – на 2,2 млрд грн. Основні засоби мали тенденцію до зростання на 294,8 млн. грн., натомість інвестиційна нерухомість впала у 2023 р. на 12,8 млн грн порівняно з 2019 р.

Не менш важливим етапом в аналізі фінансового стану банку є аналіз його структури зобов'язань та власного капіталу, що наведено у таблиця Б.1 додатку Б. Наведені дані показують, що у частині зобов'язань найвагомішими є кошти клієнтів, які зросли у 2023 р. на 50,5 млрд грн порівняно з 2019 р. Похідні фінансові зобов'язання мали тенденцію до зниження і в 2023 р. склали лише 93,8 млн грн, що менше на 738,7 млн грн порівняно з тим самим роком, поточні ж податкові зобов'язання зменшились до нуля. У цілому можна зробити висновки, що АТ «ТАСКОМБАНК» має позитивні тенденції у реалізації своєї фінансової діяльності.

Характеристики ефективності інвестиційної діяльності банків не можна оцінити без аналізу відповідних показників ліквідності. Ліквідність, або

платоспроможність, банку є спроможністю банку у повному обсязі і своєчасно задовільнити усі потреби в грошових коштах; вона полягає у спроможності банків швидко розраховуватись з наявних балансових активів за своїми зобов'язаннями. Основні показники ліквідності АТ «ТАСКОМБАНК» наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Показники ліквідності АТ «ТАСКОМБАНК» у 2019-2023 рр.

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	2023/ 2019
Загальний коефіцієнт покриття (платоспроможності)	2,4	2,5	1,5	2,0	1,7	- 0,5
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	1,1	1,2	1,3	1,1	1,3	- 0,03
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2	0,2	0,2	0,2	0,5	0,3
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	4 264,2	6 845,8	7 405,5	10 188,1	8 801,4	4 547,1
Частка оборотних коштів в загальній сумі активів	0,97	0,96	0,92	0,93	0,95	0,98

Джерело: складено на основі [43]

Аналіз показників ліквідності АТ «ТАСКОМБАНК» дозволив побудувати такий графік (рис. 2.8).

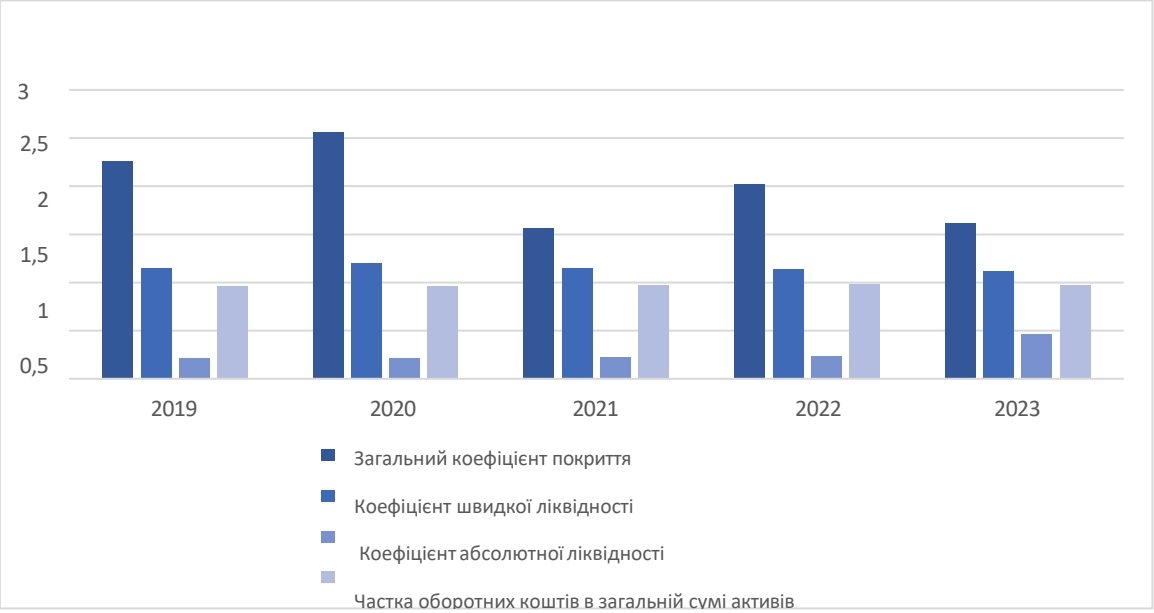

Рис. 2.8. Показники ліквідності АТ «ТАСКОМБАНК» у 2019–2023 рр.

Джерело: побудовано на основі [43]

Отже АТ «ТАСКОМБАНК» має достатній запас ліквідності. Усі показники ліквідності знаходяться у межах нормативу в 2019-2023 роках, проте не всі ці показники мали зростаючий тренд. Важливим показником платоспроможності є загальний коефіцієнт покриття. У 2023 р. його значення було у межах нормативу, тобто 1,7, але на 0,7 менше за 2019 р. Коефіцієнт миттєвої ліквідності за нормативного значення більше 0,5, і у 2023 р. становив 1,3, що більше ніж у 2019 р. на 0,2. Варто зазначити, що банк у 2019-2023 рр. був забезпечений найліквіднішими засобами – грошовими коштами, адже показник абсолютної ліквідності має значення більше за критичне (більше 0,3).

Важливим є також аналіз фінансових результатів діяльності цього банку, адже це є найважливішими напрямками його роботи. Динаміка фінансових результатів АТ «ТАСКОМБАНК» та її зміни наведені у табл. В.1 додатку В. Як бачимо, чисті відсоткові доходи у 2019-2023 рр. збільшилися на 6,2 млн грн, аналогічно і комісійні доходи – на 0,5 млн грн, відбулося також зменшення операційних доходів на 1 тис. грн та чистого прибутку на суму в 2,4 тис. грн. Банківський баланс у 2019-2023 рр. зріс на 62,1 млн грн., а чистий прибуток зменшився на 2,4млн грн.

Аналіз рентабельності банку дозволяє визначити ефективність вкладення коштів у банк та раціональність їхнього використання. Аналіз рівня прибутковості та ефективності формування фінансових результатів діяльності АТ «ТАСКОМБАНК» представлено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз рентабельності АТ «ТАСКОМБАНК» у 2019-2023 рр.

Показники	Оптимальне значення	Роки					2023/ 2019
		2019	2020	2021	2022	2023	
Коефіцієнт рентабельності капіталу	< 0,15	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,03
Коефіцієнт рентабельності активів	< 0,01	0,04	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Коефіцієнт рентабельності витрат	< 0,01	0,6	0,6	0,6	0,7	0,3	0,3
Чистий спред	< 0,01	0,1	0,4	0,1	0,5	0,1	0,1
Чиста процентна маржа	< 0,045	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,01

Джерело: складено на основі [43]

Динаміку показників рентабельності АТ «ТАСКОМБАНК» у 2019-2023 рр. можна побачити на рис. 2.4.

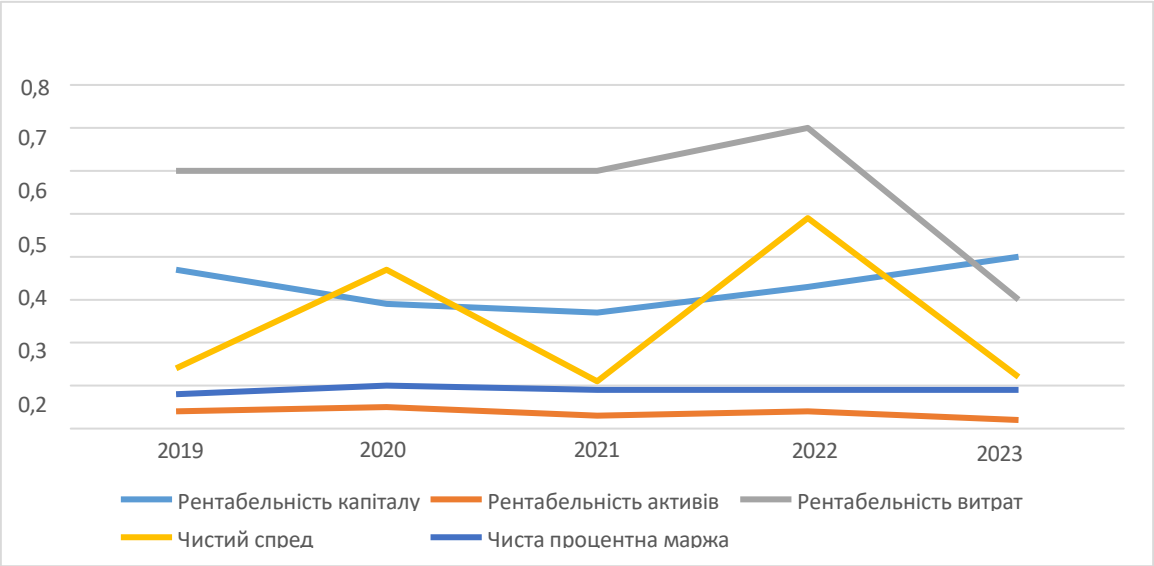

Рис. 2.9. Показники рентабельності АТ «ТАСКОМБАНК» у 2019–2023 рр.

Джерело: складено на основі [43]

З табл. 2.5 видно, що АТ «ТАСКОМБАНК» є рентабельним до 2023 року. Основний показник, що характеризує ефективність використання капіталу, - це рентабельність капіталу. Він показує скільки чистого прибутку припадає на 1 гривню капіталу банку і характеризує його економічну віддачу. У 2023 році рентабельність становила 0%. Показники рентабельності активів відображають внутрішню політику банківської установи, професіоналізм менеджменту, який має підтримувати оптимальну структуру активів та пасивів щодо доходів та витрат.

Важливим показником, що характеризує рівень узгодженості політики банку за кредитно-депозитними операціями є чистий процентний спред. Чисту процентну маржу можна визначити як відношення чистого процентного доходу банку до його сукупних активів. Зниження процентної маржі часто сигналізує про загрози банкрутства. Основні причини зменшення процентної маржі: 1) зниження кредитних процентних ставок; 2) подорожчання банківських

ресурсів; 3) зниження питомої ваги дохідних активів в загальному їх обсязі; 4) неефективна процентна політика.

Інвестиції мають найбільше значення для виживання банку. Основними даними щодо інвестиційної діяльності банку є бухгалтерські форми, зокрема 1 «Баланс», 2 «Звіт про фінансові результати», 3 «Звіт про рух грошових коштів», а також дані приміток до річної фінансової звітності. Всі результати інвестиційної діяльності банку визначаються на основі аналізу: 1) першого розділу балансу, зокрема «Необоротні активи», «Поточні фінансові інвестиції»; 2) другого розділу балансу, а також окремими статтями форми 2 «Звіт про фінансові результати», зокрема «Доходи від участі в капіталі», «Інші фінансові доходи», «Втрати від участі в капіталі», «Інші витрати»; 3) розділу II «Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності» форми 3 «Звіт про рух грошових коштів»; 4) частини III. «Капітальні інвестиції»; 5) IV. «Фінансові інвестиції»; 6) V. «Доходи і витрати» форми 5 «Примітки до фінансової звітності підприємства».

У процесі інвестиційного аналізу банківської діяльності для інвестування потенційних акціонерів (інвесторів) визначають обсяги та ефективність банківських капітальних вкладень.

Загальна оцінка інвестиційної діяльності АТ «ТАСКОМБАНК» за даними його фінансової звітності розпочинається з аналізу динаміки обсягів та структурних змін інвестицій протягом звітного періоду (табл.2.6 і рис. 2.10).

Таблиця 2.6

Обсяги капітальних і фінансових інвестицій АТ «ТАСКОМБАНК» у 2019–2023 рр., тис. грн

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	2023/ 2019
Капітальні інвестиції	72,0	94,4	71,2	62,4	59,3	-12,8
Фінансові інвестиції	79 265	54 233	160 501	157 464	39 572	-39 693
Разом	79 337,0	54 327,4	160 572,2	157 526,4	39 631,3	-39 705,8

Джерело: складено на основі [43]

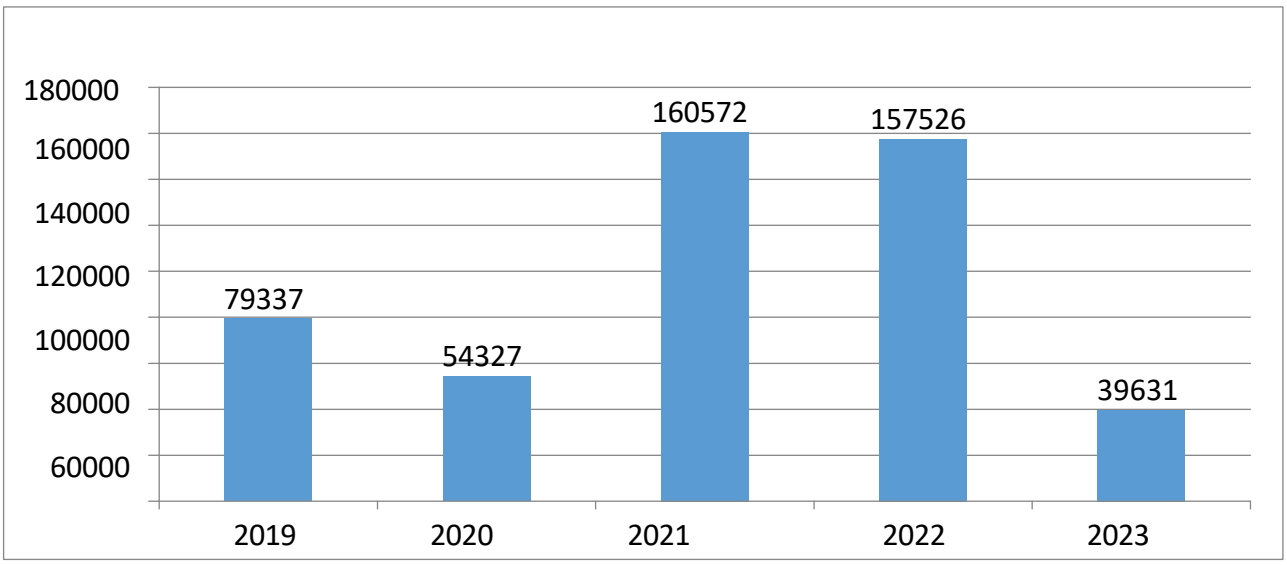

Рис. 2.10. Динаміка обсягів інвестицій АТ «ТАСКОМБАНК» у 2019 – 2023 рр.

Джерело: складено на основі [43]

Таблиця 2.6 і рис. 2.10 наочно свідчать, що інвестиційна діяльність в АТ «ТАСКОМБАНК» була найактивнішою у 2021 і 2022 роках, тобто до війни. Обсяги інвестування збільшилися на 81,2 мн грн. у порівнянні з 2019 роком, проте у 202у р. інвестиційна активність банку впала, що пов'язано з повномасштабним вторгненням рф в Україну і економічною кризою в державі.

Активна інвестиційна діяльність – це одна з головних умов успішного розвитку банківської системи України. У сучасних трансформаційних умовах розвитку економіки механізми реалізації інвестиційної діяльності стають тісно пов'язаними з інвестиційними процесами. Банки обслуговують рух коштів, які належать інвесторам-клієнтам та призначені для інвестування, беручі тим самим участь в інвестиційному процесі. «Мобілізація заощаджень населення і спрямування їх на інвестування через ринок цінних паперів – одна з головних інвестиційних функцій банку. Не менш важливою є функція інвестиційних процесів це вкладання в інвестиційні проекти власні та залучені ресурси» [20].

Нестабільність нинішньої економічної ситуації, а також зниження темпів приросту ВВП, девальвація гривні призвели до відтоку коштів з банківських депозитів, банкрутства багатьох банківських установ, Covid-19 і

повномасштабне вторгнення росії на територію України є основними проблемами, що стримують інвестиційну активність вітчизняних банків. Останніми роками відбулося зростання загальних банківських активів; банки вклали близько 18 % сукупних активів на інвестиції в державні цінні папери. «Взаємопов'язаний структурований комплекс послідовних дій в умовах ресурсних обмежень, який спрямований на формування довгострокової ефективної діяльності банку, зміцнення конкурентних позицій банку на інвестиційному ринку є невід'ємною складовою стратегії інвестиційної діяльності банку» [6; 7].

Найактивніше на ринках капіталу працюють такі банки, як "ТАСКОМБАНК", "ПриватБанк" "Банк Кредит Дніпро", "Перший український міжнародний банк" і "Ощадбанк". Розглянемо інвестиційну діяльність банків у 2019 – 2023 рр. (табл. 2.7 і рис. 2.11).

Таблиця 2.7

Динаміка кількості банків та їх вкладення в цінні папери у 2019 -2023 рр.

Роки	2019	2020	2021	2022	2023	Зміни за роками			
						2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Кількість діючих банків	77	75	74	71	67	-2	-1	-3	-4
З них з іноземним капіталом	37	35	33	33	30	-2	-2	-	-3
Вкладення банків в цінні папери, млн грн	422 919	462 932	686 262	712 978	929 640	401 013	223 330	26 716	206662

Джерело: складено на основі [43]

Можемо зробити висновки, що з 2019 р. відбувається істотне зростання обсягів вкладень банків на інвестування на 506 721 млн грн порівняно з 2019 р., також вони зацікавлені у придбанні інвестиційних інструментів з високою доходністю, зокрема облігацій внутрішньої державної позики України (ОВДП).

Щодо АТ «ТАСКОМБАНК», то він надає спектр інвестиційних та посередницьких послуг на фондовому ринку України для юридичних та фізичних осіб. Банк посідає перші позиції на національному ринку цінних

паперів з торгівлі облігаціями і здійснює операції цінними паперами на двох організаторах торгівлі – ФБ “Перспектива” і ФБ ПФТС. АТ «ТАСКОМБАНК» є активним членом саморегулівної організації “Українські Фондові Торговці” і має велику мережу відділень, а це забезпечує оперативність проведення

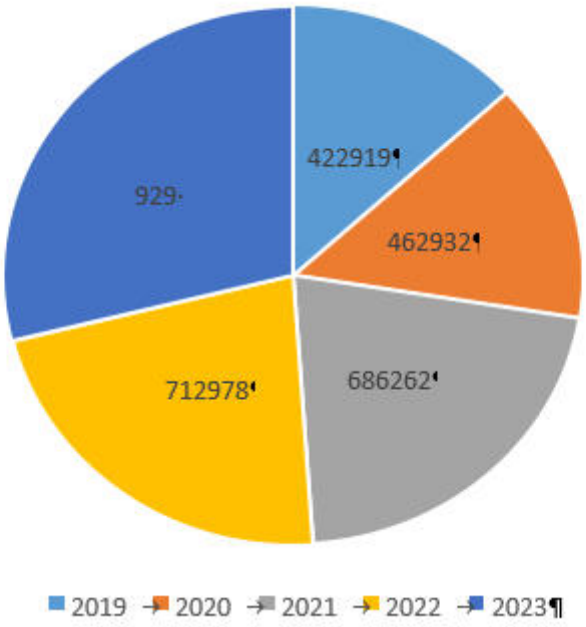

операцій купівлі-продажу фінансових інструментів.

Рис. 2.11. Вкладення банків України в цінні папери у 2019 -2023 рр., млн грн

Джерело. Побудовано на основі [43]

Інвестиційну діяльність банку АТ «ТАСКОМБАНК» можна охарактеризувати за показниками вкладень у цінні папери і наданими кредитами за період 2019 – 2023 рр..

Проаналізувавши дані табл. 2.8 і рис. 2.12, можна зробити висновок про нестабільність інвестиційної політики банку. Так, в 2018 р. в цінні папери було вкладено всього 19 % від загальної вартості активів, а у 2019 році цей показник знизився до 16 %, що є низьким показником. У 2020 році цей показник має тенденцію до збільшення та становить 24,5 %, що вже є позитивним для діяльності банку і свідчить про зростання прибутковості.

Таблиця 2.8

Загальні активи, вкладення в цінні папери і надані кредити АТ «ТАСКОМБАНК» у 2019-2023 рр., млн грн

Показники	2018	2019	2020	2021	2022	2023/2019
Загальні активи	49 865,2	55 437,2	75 264,0	101 648,8	111 974,2	62 109,0
Вкладення у цінні папери	9 453,7	8 930,1	18 454,7	23 142,1	12 586,8	3 133,1
Питома вага, %	19,0	16,1	24,5	22,8	11,2	-7,8
Надані кредити	27 244,3	32 886,5	37 573,2	53 086,8	43 770,2	16 525,9
Питома вага, %	54,6	59,3	49,9	52,2	39,1	-15,5

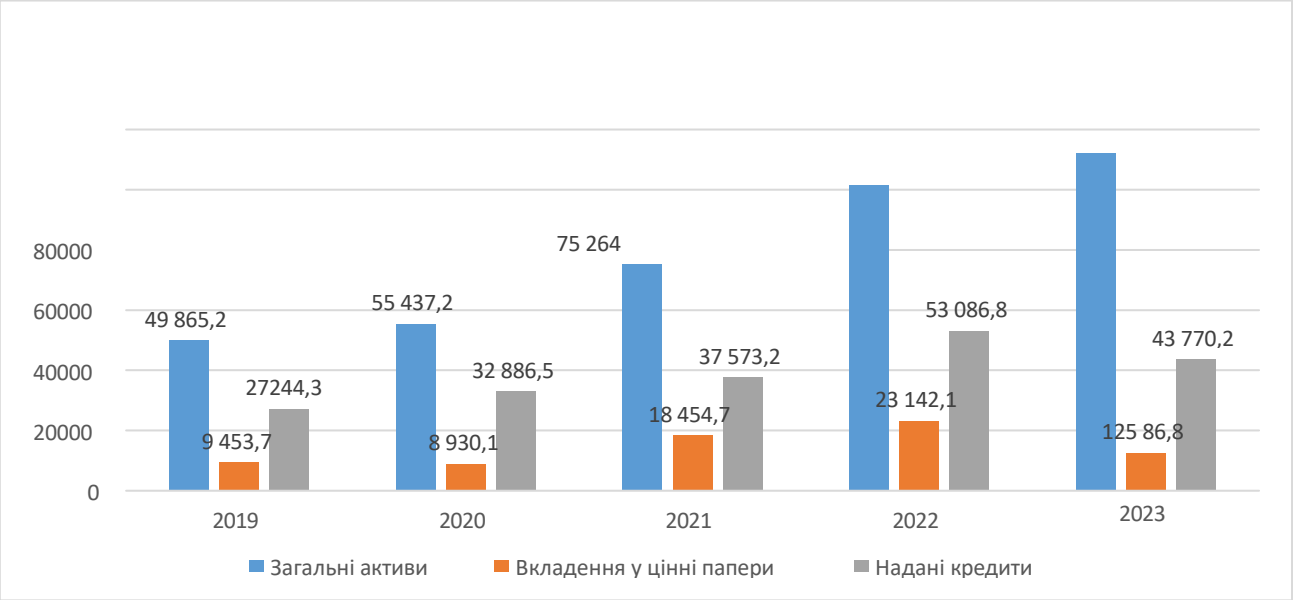

Джерело. Складено на основі [43]

Рис. 2.12. Динаміка загальних активів, вкладення в цінні папери та надані кредити АТ «ТАСКОМБАНК» за 2018 – 2022 рр., млн грн

Джерело. Складено на основі [43]

З 2022 року частка коштів банку, що вкладені в цінні папери почала знижуватись, що свідчить про скорочення інвестиційних вкладень банку. Видані кредити мають тенденцію до зростання і порівняно з 2019 р. вони зросли на 16,5 млрд грн у 2022 році.

Вартість сукупних активів, наданих кредитів та кредитно- інвестиційний портфель як джерела інвестиційних ресурсів є найкращими показниками банківської інвестиційної діяльності. Можна зробити висновки, що кредитно-

інвестиційний портфель зріс у 2019 – 2022 рр. до 79 млрд грн і зменшився у 2023 року до 59 848 млрд грн. У цілому у 2022 році можна побачити зменшення усіх показників, окрім міжбанківських кредитів, що можна пояснити спадом діяльності банків у 2022 році.

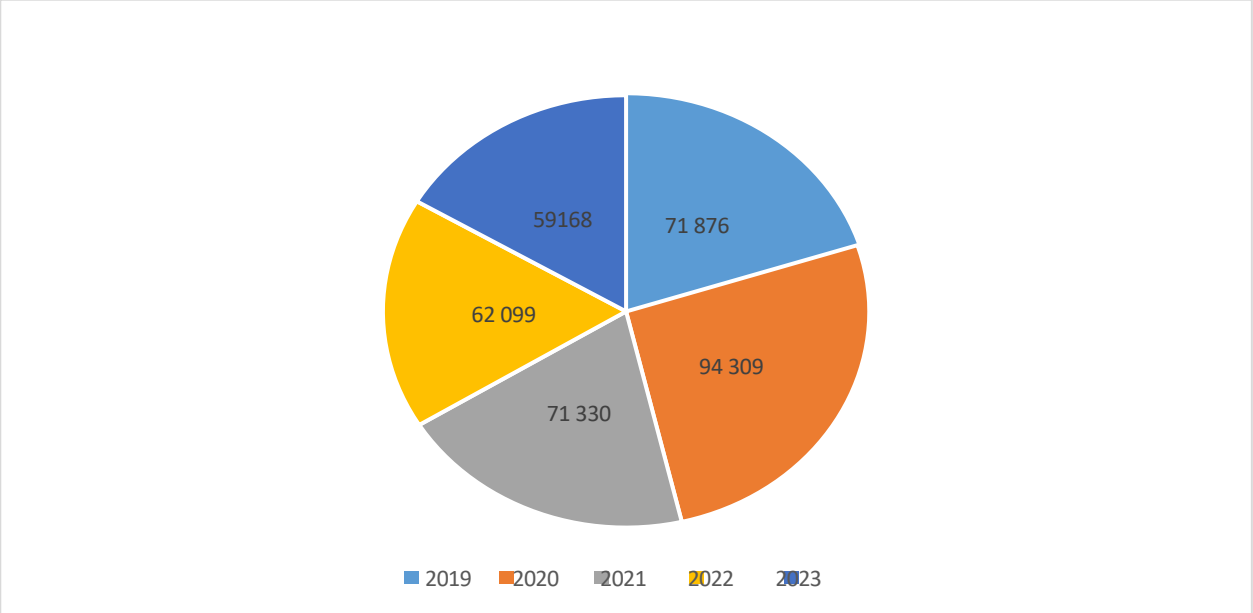

Інвестиційна діяльність АТ «ТАСКОМБАНК», окрім інвестування в цінні папери, також включає інвестування у власний розвиток (рис. 2.13).

Рис. 2.13. Динаміка вкладень в інвестиційну нерухомість АТ «ТАСКОМБАНК» у 2019– 2023 рр., тис. грн

Джерело. Побудовано на основі [43]

Розглянувши рис. 2.13. можна зробити висновок, що реальна інвестиційна діяльність банку шодо інвестиційної нерухомості має тренд до зниження, тобто з 2020 року знизилась на 35,1млн грн.

Аналіз інвестиційної діяльності АТ «ТАСКОМБАНК» не буде повний без переліку продуктів банку, які пропонуються клієнтам для реалізації останніми інвестиційної діяльності. Так, банк надає наступні послуги: 1) дилерські операції; 2) брокерське обслуговування фізичних осіб (резидентів і нерезидентів); 3) купівля-продаж ОВДП, військових облігацій, а також корпоративних облігацій; 4) відкриття і обслуговування клієнтських рахунків на

ФБ “Перспектива” і ПФТС); 5) відкриття і обслуговування рахунків у ПАТ “Розрахунковий Центр” для торгівлі облігаціями.

Нині проблемами для розвитку банківської інвестиційної діяльності є: незначна частка цінних паперів у загальних активах; недостатній рівень капіталізації банків і ринків капіталу; великий рівень інвестиційних ризиків; наявність диспропорцій за територіями у розвитку інвестування; певна розбалансованість активів та пасивів за валютами і строками.

За формування і реалізації політики управління банківськими інвестиційними ризиками банки мають враховувати наступні заходи:

«вибір і використання відповідних методів оцінки вірогідності виникнення тої чи іншої ризикової ситуації;

визначення розміру можливих втрат від настання ризикової ситуації;

вибір засобів усунення негативних наслідків можливих втрат;

оцінювання повноти та достовірності інформації, необхідної для визначення рівня ризику;

аналіз чинників, що впливають на інвестиційний ризик» [45].

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

Зважаючи на воєнне вторгнення росії в Україну, відповідні економічні і соціальні банківські установи залишаються провідною ланкою фінансового сектору країни, що насичує економіку грошовими ресурсами. Наразі визначення основних напрямків інвестування дозволить суттєво підвищити рівень ефективності інвестиційної діяльності банківських установ в Україні.

З одного боку, у процесі планування і моделювання банківської інвестиційної діяльності виявляються оптимальні шляхи капіталовкладень, а, з іншого, - у формуванні сприятливого інвестиційного клімату і регулюванні банківського сектору відіграє державне регулювання. Держава відіграє велику роль в процесі залучення іноземного капіталу. Портфельні іноземні інвестори нині здійснюють інвестиції в економіку України через два канали:

1) інвестиційні фонди, що представлені на українському ринку;

2) професійних учасників ринків капіталу (зокрема банків), які торгують цінними паперами як об’єктом інтересів іноземних інвесторів [39].

Другий канал іноземного інвестування використовується частіше, адже професійні учасники ринків капіталу України функціонують краще на національних ринках. Отже з боку держави для активізації інвестиційної діяльності банківських установ необхідно вжити заходів, що спрямовані на підвищення дохідності і зниження ризиковості інвестиційної діяльності, зокрема:

– «зменшення оподаткування прибутку банків, отриманого від довгострокових операцій з інвестиційного кредитування пріоритетних напрямів терміном понад 5 років і довгострокових фінансових інвестицій;

– податкове заохочення банків, які кредитують пріоритетні інвестиційні напрями за пільговою ставкою;

– часткове формування резервів для відшкодування можливих втрат за активними операціями, насамперед інвестиційними кредитами на пріоритетні цілі та вкладання в акції підприємств реального сектора економіки;

– надання державних гарантій банкам за інвестиціями, спрямованими у пріоритетні галузі економіки та проекти;

– організація державного страхування інвестиційних вкладень банків, спрямованих підприємствам, діяльність яких пов’язана зі значними ризиками» [31].

Не менш важливим напрямком регуляторної діяльності держави є стимулювання банківської інвестиційної діяльності. Важливі державні елементи стимулювання інвестиційної діяльності – це надання підтримки у залученні іноземних інвесторів і створення позитивного іміджу банківського сектору. Головною функцією держави при цьому має бути пруденційний нагляд, а також мінімізація інвестиційних ризиків.

Нині у фінансовій системі України є гостра потреба у регулюванні інвестиційної діяльності банків і вдосконаленні методів їх контролю. Задля досягнення зростання інвестиційної діяльності варто поєднати пруденційний нагляд і контроль з боку регулятора і внутрішньобанківську систему оцінки інвестиційних операцій на ринку.

Активізація інвестиційної діяльності банків, крім політики держави, залежить від формування стратегії і політики інвестиційної діяльності задля оптимізації і стабілізації їх діяльності, а це спричинить позитивний вплив на фінансову систему.

Як вважають українські вчені, стратегія і політика інвестиційної діяльності банку є цілісним взаємопов'язаним структурованим комплексом (системою) виважених управлінських рішень за ресурсних обмежень, що спрямовані на формування довгострокової прибуткової інвестиційної діяльності, зміцнення конкурентної позиції банківської установи на інвестиційному ринку з урахуванням кон’юнктурних змін [6].

Інвестиційна стратегія банківської установи включає:

1) заходи на короткострокову і довгострокову перспективу;

2) проблеми, що існують в частині інвестиційної діяльності банку;

3) чітко сформульована мету;

4) комплекс, що враховує всі зовнішні і внутрішні чинники діяльності.

На наступних принципах засновані формування і функціонування інвестиційної політики банківських установ. Зокрема це принципи:

– «адаптації, що враховує певний резерв на впровадження стратегічного управління інвестиційної діяльності банку в загальну систему менеджменту;

– системності, який припускає, що при розробці інвестиційної стратегії банк розглядається як певна система, повністю відкрита для активної взаємодії із зовнішнім інвестиційним середовищем. Відкритість банку як соціально-економічної системи та його здатність до самоорганізації дозволяють забезпечувати якісно новий рівень формування його інвестиційної стратегії;

– цільової спрямованості, який передбачає формування та реалізацію стратегії здійснення ефективної інвестиційної діяльності банку, орієнтоване на існуючий фінансово-економічний стан, на соціально- економічні завдання і потреби інвестиційного ринку в певний період часу;

– інтегрованості, який означає, що інвестиційна стратегія банку повинна органічно інтегруватися в загальну систему управління банком, виступаючи однією з основних і функціональних підсистем, яка забезпечує реалізацію як стратегічних, так і тактичних завдань;

– варіативності, що передбачає розроблення менеджерами інвестиційного відділу окремих управлінських рішень в сфері формування інвестиційних ресурсів банку відповідно до системи критеріїв впливу на інвестиційну стратегію;

– комплексності, що передбачає те, що процес стратегічного управління інвестиційною діяльністю банку являє собою складний організаційно-управлінський комплекс;

– обґрунтованості, що передбачає врахування всіх лімітів фінансових ресурсах банку, на основі раціональних норм і нормативів, на використанні прогресивних методів їх розробки;

– динамічності, що передбачає своєчасну і чітку реакцію менеджерів інвестиційного відділу банку на заміну параметрів інвестиційної діяльності у зовнішній і внутрішньому середовищі банку;

– субоптимальності, який припускає, що витрати на планування (бюджетування) стратегічного управління інвестиційної діяльності банку повинні раціонально співвідноситися з отриманими результатами;

– узгодженості, що виникає в необхідності узгодження різнорівневих інтересів і цілей при реалізації головних завдань реалізації інвестиційної діяльності банку» [6].

Можливість банку стати активним учасником ринку цінних паперів вимагає формування ефективного і прибуткового інвестиційного портфеля. Задля забезпечення оптимізації портфеля цінних паперів перед банківськими установами ставляться конкретні цілі, зокрема:

– «залучення більшої кількості інвесторів, а й відповідно грошових ресурсів для подальшого інвестування у фінансові інструменти;

– вибір інструментів для майбутнього інвестування, враховуючи ризик та дохідність;

– оцінка ймовірного приросту інвестицій в залежності від типу портфеля інвестицій;

– визначення особливостей та прийомів мінімізації рівня інвестиційних ризиків;

– аналіз рівня ліквідності інвестиційного портфеля, а відповідно його подальшої структури;

– встановлення параметрів можливого падіння курсу на різні цінні папери» [19].

Основні напрями оптимізації інвестиційного портфеля включають:

1) повну або часткову реструктуризацію портфеля, який включає акції лише певних видів діяльності та акції компаній з ефективною фінансово-господарською діяльністю;

2) збільшення у портфелі цінних паперів частки облігацій внутрішньої державної позики, а також облігацій підприємств, боргових зобов'язань інших держав, який мають сталий рівень доходу.

«З метою зниження негативних чинників важливим є вибір диверсифікації інвестиційного портфеля банків, тому доцільно: виключити неринкові акції; акції підприємств у яких не йде приріст капіталізації; цінні папери підприємств які втрачають ліквідність або спостерігається падіння курсових вартостей; підприємства в яких відсутня дивідендна позиція; цінні папери які не приносять доходу; цінні папери, які втрачають ринкові позиції» [4].

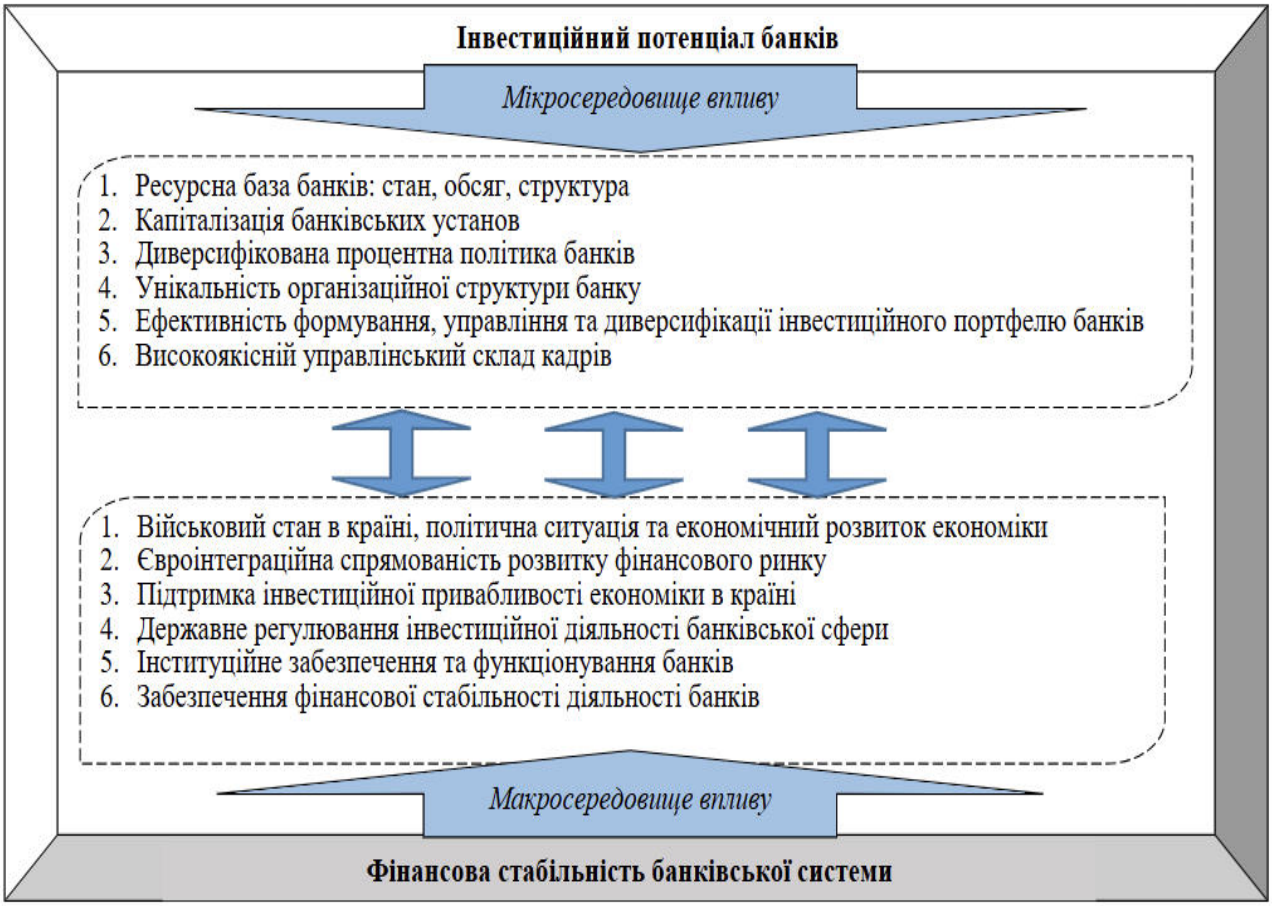

Рис. 3.1. Інвестиційний потенціал та фінансова стабільність банківської системи [9]

Ефективний і прибутковий портфель інвестицій банківської установи є загальною структурою цінних паперів, що знаходяться у розпорядженні цієї установи і його клієнтів. Збільшення та збереження коштів шляхом отримання інвестиційного доходу є основною метою для ефективного управління інвестиційним портфелем банку. Особливу увагу при цьому слід звернути на можливі прояви інвестиційного ризику.

НБУ трактує «ризик – як ймовірність того, що події, як очікувані так і неочікувані можуть мати негативний вплив на капітал і надходження банку. Мінімізація та управління інвестиційними ризиками передбачає їх своєчасну оцінку, аналіз, вивчення ефективного способу зниження ризику» [22].

Нині варто виробити систему заходів, що поєднуватиме інвестиційний потенціал та фінансову стабільність банківської системи (рис. 3.1).

Для того, щоб інвестиційна діяльність банківських установ була ефективнішою, необхідно враховувати можливі ризики, знайти методи мінімізації ризику та вміти визначати рівень ризику.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало змогу зробити такі висновки:

1. Існуюча практика доводить, що збільшення прибутків і забезпечення ефективного функціонування банків здебільшого залежить від реалізації ними інвестиційної діяльності. Різновидом такої інвестиційної діяльності є банківська інвестиційна діяльність, але у науковій економічній літературі та українському законодавстві досі не існує єдиного підходу щодо даного поняття. Банківська інвестиційна діяльність має дуалістичний характер. З одного боку, як у суб'єктів господарювання (банків) інвестиційна діяльність спрямована на збільшення їх прибутків, а, з іншого, - у макроекономічному аспекті ефекти інвестиційної діяльності полягають у досягненні зростання суспільного добробуту. Внутрішні фактори є основними чинниками формування банківської інвестиційної діяльності та слугують визначальним фактором формування інвестиційних портфелів, а від зовнішніх залежить ступінь її ризикованості.

2. За змістом інвестиційної діяльності управління банківськими інвестиціями варто розглядати як «процес забезпечення банківського інвестиційного бізнесу всіма необхідними ресурсами та організування технологічного циклу інвестування загалом, включаючи розробку нових і удосконалення наявних банківських технологій, продуктів і послуг, зокрема, забезпечення належного рівня якості обслуговування клієнтів, використання сучасних технічних засобів і методів зв'язку» [[1]].

3. У 2023 р. корпорації фінансового сектору загалом працювали у сприятливих макроекономічних умовах. Зростання ВВП суттєво перевищило очікування, інфляція дуже сильно сповільнилася. Щодо облікової ставки, то з середини року вона знижувалася, але її поточний рівень показує достатню привабливість заощаджень у гривні з урахуванням поліпшення інфляційних очікувань. Ключовою подією другого півріччя 2023 року став перехід до

[1] Кльоба Л. Г. Вдосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю в Україні. *Вісник НБУ*. 2021. № 5. С. 51—53.

режиму керованості гнучкістю обмінного курсу. Національний банк Україні і надалі зберігатиме присутність на валютного міжбанківському ринку, при цьому інтервенції здійснюються тепер так, щоб вможливити середні коливання курсу гривні у дві сторони залежно від змін балансу попиту та пропозиції на фінансовому ринку.

4. АТ «ТАСКОМБАНК» надає спектр інвестиційних та посередницьких послуг на фондовому ринку України для юридичних та фізичних осіб. Він посідає перші позиції на національному ринку цінних паперів з торгівлі облігаціями і здійснює операції цінними паперами на двох організаторах торгівлі – ФБ "Перспектива" і ФБ ПФТС. АТ «ТАСКОМБАНК» є активним членом саморегулівної організації "Українські Фондові Торговці" і має велику мережу відділень, а це забезпечує оперативність проведення операцій купівлі-продажу фінансових інструментів. Інвестиційну діяльність банку АТ «ТАСКОМБАНК» можна охарактеризувати за показниками вкладень у цінні папери і наданими кредитами за період 2019 – 2023 рр. У 2018 році в цінні папери було вкладено всього 19 % від загальної вартості активів банку, а в 2019 році цей показник знизився до 16 %, що є низьким показником. У 2020 році цей показник має тенденцію до збільшення та становить 24,5 %, що вже є позитивним для діяльності банку і свідчить про зростання прибутковості.

5. Нині у фінансовій системі України є гостра потреба у регулюванні інвестиційної діяльності банків і вдосконаленні методів їх контролю. Задля досягнення зростання інвестиційної діяльності варто поєднати пруденційний нагляд і контроль з боку регулятора і внутрішньобанківську систему оцінки інвестиційних операцій на ринку. Наразі визначення основних напрямків інвестування дозволить суттєво підвищити рівень ефективності інвестиційної діяльності банківських установ в Україні. З одного боку, у процесі планування і моделювання банківської інвестиційної діяльності виявляються оптимальні шляхи капіталовкладень, а, з іншого, - у формуванні сприятливого інвестиційного клімату і регулюванні банківського сектору відіграє державне регулювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросова О. Ф. Інвестиційні операції банків України з цінними паперами. *Економічний простір*. 2008. №19. С. 170-180.

2. Банківська система: навч. посібник; [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.

3. Барановський О.І. Сьогодення світового ринку банківських послуг. *Вісник Національного банку України*. 2012. № 4. С. 18—23.

4. Величкін В.О., Гордієнко В.О., Тимошенко М.В. Банківське кредитування: монографія. Дніпро: ТОВ «Акцент ПП», 2017. 237 с.

5. Гавловська Н. І., Рудніченко Є. М. Теоретичні основи управління інвестиційною діяльністю в умовах цифровізації економіки. *Український журнал прикладної економіки та техніки.* Західноукраїнський національний університет. 2021. №4. URL: http://ujae.org.ua/teoretychni-osnovy-upravlinnya-investytsijnoyu-diyalnistyu-v-umovah-tsyfrovizatsiyi-ekonomiky

6. Городніченко, Ю. В.; Кучеренко, М. А. Сучасний стан та шляхи покращення ефективності інвестиційної діяльності вітчизняних банків. *Економічний вісник університету*. Випуск 52. Переяслав, 2022. С. 147-155.

7. Дмитревич Д. М. Управління інвестиційною діяльністю комерційного банку. URL: https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/25509

8. Зайцева І. С., Коцюба О. В. Банки як основні суб'єкти інвестиційної діяльності. *Бізнес Інформ*. 2013. № 10. С. 55-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_10_10

9. Золковер А. О., Обертинський Б. В. (2023) Bank’s Nvestment Potential As A Guarantee Of The Financial Stability Of The Banking System Of Ukraine In The Conditions Of Post-War Recovery. *Journal of Strategic Economic Research*, (3), 27–37. URL: https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.3.3

10. Інвестиційний аналіз: підручник; 2-ге вид., перероб. і доп. / А.А. Пересада, Т.В. Майорова, С.В. Онікієнко, Ю.М. Коваленко та ін.; Кер. авт. кол. і наук. ред. А.А. Пересада. К.: КНЕУ, 2008. 544 с.

11. Казак О. О., Чистякова Д. С. Управління ризиками інвестиційної діяльності банків України в умовах розвитку інформаційної економіки. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_3_32.

12. Кльоба Л. Г. Вдосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю в Україні. *Вісник НБУ*. 2021. № 5. С. 51—53.

13. Кльоба Л. Г. Процесний підхід до управління банківською інвестиційною діяльністю. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 11. С. 19 – 23.

14. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: навч. посіб. 4-те вид. Львів: Національний університет "Львівська політехніка", "ІнтелектЗахід" 2019. 384 с.

15. Луців Б., Тимків А. Інвестиційна політика банків: навч. посіб. Терноп. нац. екон. ун-т. Т.: ТНЕУ, 2010. 266 с.

16. Марценюк, О., & Петрусевич, В. (2024). Проблеми та перспективи інвестиційної діяльності банків України. *Економіка та суспільство*, (66). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-54

17. Мельников А. Е. Теоретичні аспекти банківської інвестиційної діяльності: збірник наукових праць. №2 (29). 2011. С. 110-116.

18. Мінфін. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/

19. Мусієнко О. М. Специфіка управління портфелем цінних паперів у контексті реалізації інвестиційної діяльності банку. *Наукові записки Національного університету Острозька академія.* 2013. Вип. №23. С. 99-106.

20. Нагорна О. В., Василишен Ю. В. Інвестиційна діяльність як особлива сфера банківської діяльності. *Ефективна економіка*. 2013. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2189

21. НБУ. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2024 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H2.pdf?v=9

22. Одинцова Н. Г. Реструктуризація в процесі управління банківськими установами. Екзистенційні та комунікативні питання управління:

матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції, м. Суми, 23-25 січня 2014 р. Суми: Сумський державний університет, 2014. Ч.2. С. 101-105.

23. Озерчук О. В. Управління інвестиційним портфелем банків в Україні: теоретичні та прикладні аспекти. *Наукові праці НДФІ*. 2019. Вип. 1. С. 85-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2019_1_8

24. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/

25. Офіційний сайт Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України. URL: http://www.ukrproject.gov.ua/

26. Паласевич М. Б., Слюсарчик К. М. Інвестиційна політика банків: умови та чинники розвитку. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2008. Вип. 18.3. С. 235-239.

27. Пересада А.А., Онікієнко С.В., Коваленко Ю. М. Інвестиційний аналіз: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2003. 134 с.

28. Пересада А. А., Коваленко Ю. М., Онікієнко С.В. Інвестиційний аналіз: підручник. К.: КНЕУ, 2003. 485 с.

29. Про банки і банківську діяльність: від 28.11.2019, № 2121-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text

30. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова НБУ від 28.08.2001 № 368. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text

31. Пшик Б. І., Печенко О. О. Актуальні проблеми розвитку банківської інвестиційної діяльності в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2014. Вип. 2. С. 24-32.

32. Русіна Ю. О., Бащенко Н.О. Формування та реалізація інвестиційної політики комерційного банку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 3. С. 37-46.

33. Самородов Б. В. Методологія управління фінансовим розвитком банку: монографія. УБС НБУ, 2012. 307 с.

34. Сидоренко В. А. Теоретичні та організаційні засади формування та реалізації інвестиційної політики банку. *Вісник ХДУ Серія Економічні науки.* № 37 (2020). URL: https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/636

35. Слатвінська М. О., Бриндак В. М. Дискусійні погляди щодо трактування ключових понять інвестиційної діяльності. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. URL: http://dspace.oneu.edu.ua/bitstream/123456789/16849/1/54-61.pdf

36. ТАСКОМБАНК. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B0%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA

37. Фінансова фортеця України. Річний звіт НБУ за 2023 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2023.pdf

38. Фінансовий ринок: підручник: у 2-х т. / Коваленко Ю. М., Ковернінська Ю. В., Онишко С. В., Кужелєв М. О. та ін. ; кер. авт. кол. і наук. ред. Ю. М. Коваленко. Ірпінь: УДФСУ, 2018.

39. Шльончак В. В. Напрями підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків України. *Бізнес Інформ*. 2018. № 5. С. 351-357. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_5_53.

40. Чернобай Л. І., Дума О. І. Теоретичні основи формування процесно-структурованого підходу у менеджменті URL: : http://vlp.com.ua/files/sekcia_2.pdf

41. Mammedov E.Ch. Macroeconomic Aspects of Investment Activity of Banks. *Управління економікою: теорія та практика*: Зб. наук. пр. К: ІЕП НАНУ, 2022. С. 189-197.

42. Fitch підтвердило рейтинги українських держбанків - Фінансовий клуб (finclub.net). URL: https://finclub.net/ua/news/fitch-pidtverdylo-reitynhy-ukrainskykh-derzhbankiv-202208230929.html

43. TACKOMBANK. Офіційний сайт. URl: https://tascombank.ua/

44. Wikipedia. URL: https://www.wikipedia.com.ua/

45. Петрук, А. О. (2019). Проблеми та перспективи розвитку методів регулювання інвестиційної діяльності банків, пов’язаної з похідними

фінансовими інструментами. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу, (2(43), 61–64. https://doi.org/10.26642/pbo-2019-2(43)-61-64

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Сумарні активи українських банків у 2023 – 2004 рр., млн грн [18]

	Активи (усього)	Активи в іноземній валюті (млн. дол.)	Надані кредити	Кредити суб'єктам господарювання	Кредити фізичним особам	Резерви за активними операціями банків
на 1.01.2023	2353592	731394	1036129	801327	209944	368091
на 1.02.2023	2367835	769622	1028852	794181	210408	371653
на 1.03.2023	2403035	777102	1013843	784503	205837	370845
на 1.04.2023	2427669	784157	1001784	772714	206342	371126
на 1.05.2023	2492315	783562	992185	764194	205924	369008
на 1.06.2023	2494853	770669	983181	753590	208337	368650
на 1.07.2023	2562123	779998	983259	753942	208379	366842
на 1.08.2023	2620291	778319	987685	756708	210537	365936
на 1.09.2023	2621025	776692	997379	761571	215551	366821
на 1.10.2023	2647624	764883	1001014	765748	215545	362150
на 1.11.2023	2679459	786029	1004990	766251	219716	359934
на 1.12.2023	2748813	787156	1021786	777047	226565	363545
на 1.01.2024	2942806	830554	1024852	783864	222590	370600
на 1.02.2024	2902123	832906	1020090	774360	227997	367334
на 1.03.2024	2918498	830169	1022565	774395	230912	368575
на 1.04.2024	2985602	852786	1041062	787554	236439	369582
на 1.05.2024	3016226	872177	1051758	793456	241813	367750
на 1.06.2024	3068725	893186	1070542	807300	246986	369296
на 1.07.2024	3125617	896255	1087350	819999	251562	370895
на 1.08.2024	3142431	911576	1107402	833212	258884	372898
на 1.09.2024	3160787	928023	1120745	841543	264288	372566

Додаток Б

Таблиця Б.1

Аналіз зобов'язань та власного капіталу АТ «ТАСКОМБАНК»

у 2019-2023 рр., млн грн

Показники	На 31.12 за					2023 / 2019
	2019	2020	2021	2022	2023	
Зобов'язання перед Національним банком	1,0	-	4 200,5	5 693,0	4188,3	4187,3
Кошти банків	697,4	934,3	1356,6	1445,2	2324,2	1626.8
Кошти клієнтів	39780,1	42752,6	57515,6	80917,1	90299,9	50519,7
Похідні фінансові зобов'язання	832,4	-	26,3	8,2	93,8	- 738,6
Орендні зобов'язання	267,4	294,6	328,6	379,9	274,3	6,9
Поточні податкові зобов'язання	62,2	140,3	132,5	257,8	-	- 62,2
Інші фінансові зобов'язання	15,64	26,43	1341,8	2463,6	2546,2	2530,5
Інші нефінансові зобов'язання	1402,8	2221,6	678,1	922,5	551,0	- 851,8
Акціонерний капітал	3294,4	3294,4	4780,6	4780,0	4780,6	1486,1
Емісійний дохід	101,6	101,6	101,6	101,6	101,6	0
Дооцінка	474,7	456,9	448,0	437,5	430,7	- 43,9
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами	- 24,7	122,3	130,8	124,2	- 350,3	- 325,6
Резервний капітал	1475,4	1475,4	1605,8	2909,9	2909,9	1760,0
Нерозподілений прибуток	996,31	3615,5	2616,9	4206,9	3823,8	2827,4

Джерело. Складено на основі [43]

Додаток В

Таблиця В.1

Фінансові результати АТ «ТАСКОМБАНК» у 2019-2023 рр., тис. грн

Показники	Роки					2023 /2019	
	2019	2020	2021	2022	2023	+, –	%
Процентні доходи.	6 365,6	7 782,0	9 235,8	11 834,1	14 895,4	8529,8	134
Процентні витрати.	2451,5	2491,2	2389,1	2603,2	4740,9	2289,4	93
Чисті процентні доходи	3 914,1	5290,8	6846,7	9230,9	10154,5	6240,4	159
Комісійні доходи	1988,7	2282,3	2418,3	3166,4	3205,0	1216,3	61
Комісійні витрати	483,2	536,0	742,2	1119,9	1183,8	700,6	145
Чисті комісійні доходи	1505,5	1746,3	1676,1	2046,6	2021,3	515,8	34
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності визначені згідно з МСФЗ	-	-	1113,5	763,5	10338,9	10338,9	-
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою	249,5	329,9	170,0	160,5	1264,7	1015,2	410
Чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти	-	-	78,0	191,2	166,9	166,9	-
Чисті прибутки від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	20,5	4,9	23,8	13,9	-50,7	-71,2	-147
Чистий прибуток від переоцінки об’єктів інвестиційної нерухомості	-0,4	24,5	-1,1	1,6	-0,2	0,2	50
Прибутки від зміни справедливої вартості похідних інструментів	137,2	-67,0	5,0	-59,6	177,5	40,3	29
Чистий прибуток від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	1,7	6,4	4,2	-1,2	-0,02	-1,72	-99
Доходи, які виникають під час первісного визнання фінансових активів	6,6	37,1	-	-	1243,4	1236,8	188

Продовження табл. В.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Доходи, які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою	-	-	21,6	1,1	1,1	1,1	-
Прибуток, що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою	-0,2	6,8	1,7	-0,9	2,1		
собівартістю							
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності для нефінансових активів	-	1,9	0,2	-2,0	-80,4		
Інші прибутки	122,4	154,8	107,6	74,0	231,8		
Прибуток від операційної діяльності	5701,0	7258,3	7820,2	10892,6	4792,9	-908,1	-16
Операційні витрати	3369,6	4097,3	4654,9	5781,3	5278,3		
Прибуток до оподаткування	2331,4	3161,0	3165,3	5111,2	-485,3		
Доходи від повернення податку	-322,9	-557,3	-557,1	-923,7	87,6		
Прибуток за звітний період	2008,5	2603,7	2608,1	4187,6	-397,7	-2406,2	-120

Джерело. Складено на основі [43]